

mpkslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1971 METAI

RUGSEJO MĖN. 25 D. / SEPTEMBER 25, 1971

PART TWO NR. 225 (39)

Šiame numery

O VIS DELTO ŽUDOMAS.

ALBRECHTAS DUERERIS, 500 METŲ
JO GIMIMO SUKAKTĮ MININT.

TRYS BANDYMAI PAVAIZDUOTI LIETUVOS
TRAGEDIJĄ — A. KAIRIO, J. GLAUDOS
IR A. BARONO ROMANAI.

MEDARDO BAVARSKO EILERASČIAI
NIOLES JANKUTĖS APYBRAIZA:

"KETVIRTOJ EILUTĖJ — DIAGNOZĖ".

RECENZIJINIS POKALBIS APIE "AIDUČIŲ"
IR ŠALČIŲ KONCERTUS.

NAUJI LEIDINIAI.

KULTŪRINĖ KRONIKA.

FILMŲ ĮVAIRUMAI.

MOTERŲ GYVENIMAS.

Albrechtas Duereris, 500 metų jo gimimo sukaktį minint

P. GAUČYS

Žymiausias vokiečių dailininkas, Albrechtas Duereris, buvo gimęs 1471 m. Nuernberge. Jis buvo trečias sūnus auksakalio aštuoniolikos vaikų šeimoje (jų daugelis mirė ankstyboje jaunystėje). Jo tėvas, matydamas sūnaus norą išmokyti skaičiuoti ir rašyti, pasiuntė jį į mokyklą, o paskui savo dirbtuvėje išmokė auksakalio amato. Tėvas, irgi Albrechtas, dirbo Nuernbergo bažnyčiom ir imperatoriui Fridrichui III ir tuo didžiausi. Motina, išlikusi gyva sūnaus nuostabiai puikiam piešinyje, buvo nepaprastai dievo-baiminga ir labiausiai rūpinosi savo vaikų sielų išganymu. Kai jaunas Albrechtas gerai įgudęs amate, jis pasijuto labiau linkęs į tapybą. Tėvas nenorėjo prarasti gėlaus pagalbininko, kuriam išmokyti buvo sugaišęs daug laiko, bet galiausiai sutiko, ir Duereris trejiems metams buvo paliktas mokytis tapybos pas žinomą dailininką M. Wolgemutą. Išmokęs čia piešti ir tapyti, tėvas, norėdamas, kad jo 19 metų sūnus pamatytų pasaulį ir pasitobulintų, išsiuntė jį į Paryžių ir Niderlandiją. Jaunas Albrechtas ten susižavėjo Martyno Schongauerio vario raižiniais ir pats panorė būti raižytoju. Ten jam besimokant, jo asmeninis piešimo stilius pasikeitė ir įgijo žėrėjimą bei tonaciją. Jis į savo figūras sudėjo dekoravimo pamėgimą ir auksakalio švelnumą. Išbuvus užsienyje 4 metus, tėvas jį atšaukė, nes jau buvo suradęs sūnui nuotaką, kurios Albrechtas dar nebuvo matęs. Tai buvo Agnė Frey, pagarbių tėvų dukra. Jie gavo 200 guldenų kračio (už juos buvo galima įsigyti namus) ir galėjo tikėtis paveldėti dar didesnę turtą. Ši santuoka nebuvo laiminga. Neturėjimas vaikų, kaip juodas debesis, slėgė visą dailininko gyvenimą. Be to, žmona buvo vaidinga moteris, niekad savo vyro nepalikdavo ramiai.

vo ramybėje, versdama vis daugiau ir daugiau uždirbti pinigų.

Italų tapybos trauka

Netrukus po vestuvių Duereris vėl išsiruošė į kelionę, ne tiek dėl maro, pradėjusio siausti Nuernberge ir kasdien nusinešančio šimtus gyvybių, kiek degdamas noru pamatyti išgarsėjusią italų tapybą. Anais laikais keliavimas po užsienius buvo svarbus veiksnys dailininko formavimuisi. Ligi tol jis tepažino tik savo mokytojo meną ir jam buvo būtina platesnė patirtis. 1494 m. jis išvyko į Veneciją. Tais laikais Venecija buvo didelis ir svarbus miestas, varęs plačią prekybą su Rytais. Ir pati Venecija buvo laikoma jūrų karalyste, kur vyko iškilmingos šventės, įspūdingi spektakliai ir puošnūs užsienio svečiai pripildė miestą. Visa tai žavėjo Duererį; visa jam buvo nauja, ir jis tuos įspūdžius fikseavo savo piešiniuose ir akvarėlėse.

Pamatęs jo trokštamą matyti garsiąjų italų dailininkų Mantegna ir Leonardo paveikslus, įsitikino, kad tie meno milžinai turėjo žinoti kokias nors slaptas formules ir taisykles. Vien tik tuo jis tegalėjo išaiškinti jų didybę, paprastumą ir formų ryškumą. Pradėjo pats ieškoti tų slaptų formulų kaip alchemikas ieško filosofinio almens. Tačiau veltui apie tai teiravosi visoje Venecijoje. Joje išbuvus 9 mėnesius, jis išsižūrėjo daugybę paveikslų, pergyveno galybę įspūdžių, bet nerado patenkinamo atsakymo į problemas, jį čia atvedusias.

Kūryba šiurpių pranašysčių grėsmėje

Sugrįžęs į Nuernbergą, jis susidraugavo su savo kaimyno sūnum, humanistu Wilibaldū Pirckheimeriu, labai gabiu diplomatu, poetu ir miesto patarėju. Abiejų draugystė patvėrė

Albrecht Duerer (vokiečių, 1471-1528)

Autoportretas

ligi pat mirties. Tada Duereris sukūrė daug grafikos darbų, jų tarpe visą eilę savo šedevrų, kaip pvz. "Sūnus palaidūnas", "Apokalipsės keturi raiteliai", atitinkę to meto audringą nuotaiką. Šie darbai Duererį padarė garsiu visoje Europoje. Tuo metu buvo tikima, kad 1500 m. ateisianti pasaulio pabaiga. Žmo-

nės gyveno baimėje, lyg po kabančių kirviu. Buvo laukiama Apokalipsėje pranašaujamų baisenybių. Visa tai atspindėjo ir Duererio raižiniuose: viltis ir baimė, sunaikinimas ir išganymas, nuteisimas ir malonė. Duererio rankose graviūra virto galinga idėjų perdavimo priemone. 1497 m. jis savo tėvo namuose

se įrėngė dirbtuvę, kur Apokalipsės 16 graviūrų buvo užbaigtos. Jis pats jas išleido dviem laidom, lotynų ir vokiečių kalba.

Tuo pačiu metu Duereris išgarsėjo ir kaip portretistas. Šiam darbui turėjo daugybę užsakymų. Turtingi žmonės ir kunigaikščiai jam pavesdavo nu-

(Nukelta į 2 psl.)

O VIS DELTO ŽUDOMAS

Prieš kiek laiko net keliais atvejais mūsų laikraštyje buvo rašyta apie pasibaisėtą M. K. Čiurlionio paveikslų nykimą ir jų spalvų blukimą rusų bolševikų okupuotoje Lietuvoje. Stipriau pasisakant, net buvo šūktelta: Nežudykit Čiurlionio! Suprantama, kad šūkiu nebuvo taikoma į M. K. Čiurlionio muziejus — galerijos vadovus ir kitus atitinkamus pareigūnus lietuvius, o į maksvinius rusus, kurie tik vieni ant okupuoto krašto kultūrinių pastangų uždeda savo galutinį TAIP arba NE.

Juk jeigu M. K. Čiurlionio gelbėjimas pareitų vien nuo tenyškųjų lietuvių, tai dar galimam Čiurlionio paveikslų restauravimui būtų seniai pasikviesta patys geriausi, pasaulinį garą turintys, užsienio šios rūšies specialistai, būtų susirasta šios srities patys geriausi pasaulio fotografai, apsišarvavę tobuliausiais spalvotos nuotraukos aparatais. Bet čia Kaunas ar Vilnius gali tūkstančius sykių sakyti TAIP, TAIP, TAIP... užtenka vieno vienintelio Maskvos NIET, ir visi planai žūva, visos gelbėjimo pastangos eina niekais... Čiurlionis miršta, ne, nemiršta, o okupanto rankomis žudomas.

Juk nėra paslaptis, kad, ypač Vakarų pasaulyje, garsių ir įvairiausių technikomis tapytų paveikslų restauravimas ir konservavimas yra pasiekęs tokį laipsnį, kad čia daroma kone stebuklai. Laiko sugrauztas ar kitaip kuo nukentėjęs paveikslas dažnai prikeliamas tiesiog iš mirusių, ir tai jau amžinam savo gyvenimui. O meno pasaulis taipgi žino, kad už geležinės uždangos šios rūšies ir tokio lygio specialistų šitam darbui nėra.

Taipgi nėra naujiena, kad įvairiausi optikos aparatai Vaka-

rų pasaulio technikos yra taip iš-tobulinti, jog paveikslu spalvota nuotrauka padaroma tokio gerumo, kad net meno specialisto akis jos neatskiria nuo originalo. Bet nėra ir paslaptis, kad šitokio tobulumo negali pasiekti (nes neturi priemonių) tapybos paveikslų fotografai sovietinėje imperijoje. Vakarų pasaulyje garsiosios meno knygų leidyklos paprastai atsisako naudoti sovietinės technikos pagamintus paveikslu nuotraukų negatyvus, nes nenori pakenkti žinomam ir aukštai vertinamam savo leidyklos vardui.

Todėl, pasikvietus talką, atlikti dar įmanomus Čiurlionio paveikslų restauravimo darbus bei nuotraukose atiečiai tobulai užfiksuoti dar šiandien regimas Čiurlionio spalvas yra pats didysis dabarties uždavinys šio mūsų meno genijaus tragiškoje problemoje. Neabejojame, jog tenyškųjų lietuvių yra viskas šia kryptimi padaryta, kas nuo jų pačių priklauso. Neabejojame taipgi, kad, normaliu tarpžinybiniu procedūros keliu einant, visur buvo atsitrenkta į bolševikinę - okupacinę NE.

Ir kas tada beliko daryti? O beliko tik apeliuoti tiesiog į plačiąją visos Sovietijos visuomenę, atidengiant okupacinės biurokratijos nusikalstamą darbą ir tikintis, kad viešojo kultūros žmonių opinija gali padėti sugriauti Čiurlionio mūrijamą mirties sieną.

Idomu dar ir tai, kad atsišaukimas pirmiausia paskelbtas neKauno ar Vilniaus spaudoje, o Maskvoje leidžiamoj "Literaturnaja gazeta". Vilniuje ar Kaune, matyt, vargu ar būtų buvę galima tokio pirmapradinio viešo paskelbimo ir tikėtis. O dabar Vilniuje leidžiamas savaitraštis "Literatūra ir menas" rugsėjo 11 d. laidoje jau

visai ramiai atsišaukimą perspausdino iš "Literaturnaja gazeta". Tas kolektyvinis šauksmas į visuomenę pasirašytas: V. Čiurlionytės - Karužienės, M. K. Čiurlionio galerijos vedėjos; J. Čiurlionytės, menotyros daktarės; E. Balsio, Lietuvos TSR liaudies artistas; J. Kuzminskio, Lietuvos TSR Dailininkų sąjungos valdybos pirmininko. A. Sidorovo, TSRS MA nario korespondento ir F. Rozinero, literato.

Atsišaukime, nušvietus tragišką M. K. Čiurlionio paveikslų būklę, sakoma:

"Pirmas ir neatidėliotinas da-

lykas — dabartinės paveikslų būklės užfiksavimas, padarant faksimilines kopijas. Paskui būtina kai kurias paveikslus konservuoti ir restauruoti.

Tačiau Lietuvoje nėra nei specialistų, nei tam reikalingų įrengimų. Tad labai norėtusi, kad ir TSRS Kultūros ministerija, ir mūsų meninės organizacijos artimiausiu metu išstudijuotų šią problemą. Reikėtų surinkti visas žinias apie žinomus analogiška technika pieštų paveikslų faksimilinio kopijavimo, konservavimo ir restauravimo būdus, pasinaudojant ir užsienio patyrimu."

Juk tai dėl to paties ir išeivijoje buvo šūktelėta: Nežudykite Čiurlionio! Po to šūktelėjimo okupanto diriguojama spauda Vilniuje dar bandė oponuoti, girdi, tai netiesa, nes net specialus muziejus Kaune Čiurlionio paveikslams pastatytas. Bet šiandien gi niekur kultūringame pasauly žymių dailininkų paveikslai nekabinami ant medžių giriose ar ant drėgnos smiltainio olose. Gi Čiurlionio ypatingu atveju dar pabrėžtinai neužtenka vien tik to, kad jį lietus neužlyja, sniegas neužsniega ar vėjai neužpučia. Čiurlionio gelbėjimui reikia pačių rinktinų,

pasaulinio garso specialistų ir pačios tobuliausios šios srities technikos. O visu tuo bolševikinė Maskva lietuviams lig šiol neleidžia pasinaudoti. Todėl ir šiandieninės Kertinės parašės išvada ta pati kaip ir anksčiau: o vis dėlto Čiurlionis žudomas! Šito fakto akivaizdoje, ką turėtų daryti laisvojo pasaulio organizuoti lietuviškoji išeivija? O visos įvairios valstybės veikiančios kultūrinio, bendruomeninio ir politinio pobūdžio organizacijos bei institucijos turėtų neatidė-

liojant kreiptis į Paryžiuje reziduojantį Jungtinių Tautų padalinį UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), kurio tikslas yra pasauliniu mastu rūpintis švietimo, mokslo ir kultūros sritimis. Lietuviškosios išeivijos skundai prieš Sovietų Sąjungą Čiurlionio žudymo atveju turi pasiekti šią tarptautinę kultūros instituciją, prašant jos intervencijos ir talkos Čiurlionio palikimui išgelbėti.

k. brd.

ALBRECHTAS DUERERIS, 500 METŲ JO GIMIMO SUKAKTĮ MININT

(Atkelta iš 1 psl.)

tapyti bažnyčių altoriams ir pilims paveikslus. Iš tokių garsūs yra "Trijų karalių kūdikėlio Jėzaus pagarbinimas", nūdien esąs Florencijoje, o dviem jo sparnais dalijasi Frankfurto ir Koelno muziejai. Šis paveikslas pasižymi švelniu ir pilnutiniu grožiu, dalinai primena Leonardo to paties vardo kūrinių, vieną didžiųjų Renesanso laikų paveikslų.

Tame laikotarpyje Duereris sukūrė ir du savo žymiausius autoportretus. Pirmame, kabančiam Madrido Prado muziejuje, matome romantiškai bekoke tuojančią jaunąją, o Muenchene esančiam — iškilmingą, rūstų, tarytum pasaulio Išganytoją. Šis pastarasis laikomas vienu garsiausių autoportretų visame pasaulyje.

Antroji kelionė Italijon

1502 m. mirė dailininko tėvas, o 1505 b. Nuernberga vėl nusislaubė maras. Miestas paliko be gyventojų. Dieną ir naktį buvo vežami lavonai laidoti. Turtingesnieji miestiečiai išbėgo į tolimas vietas, Duereris dvejų metų turėjo apeisti Nuernbergą, tai tik keliauti į Italiją, kur jau seniai svajojo atsidurti, kur jo graviūras pikt, naudojo italų meistrai, jas iškraipydami ir sudarydami jam meninį ir piniginį nuostolį. Jeigu anksčiau, jis vyko kaip vargingas keliautojas, tai dabar išsirengė kaip ponas, su dideliu bagažu ir raita palyda. Jis vežėsi daugybę graviūrų, keletą paveikslų, kuriuos tikėjęs paruošti ir taip draugams atsisteisti už paskolas. Dabar jis ten vyko kaip išgarsėjęs dailininkas.

Po 11 metų jis rado Veneciją labai pasikeitusią. Ten buvo si gausi vokiečių kolonija jam užsakė šv. Bartolomėjaus bažnyčios didžiajam altoriui nupiešti paveikslą, kuris vėliau tapo žinomas Rožių vainikų šventės vardu. Dabar tas paveikslas yra Prahos valstybiniam muziejuje. Jis laikomas geriausiu Duererio kūriniu. Duereriui Venecijoje apsištojus, jo garas ir reputacija pasklido po miestą. Dailininkai kopijavo jo paveikslus bažnyčiose ir kur tik juos rasdavo. Atsivežtuosius paveikslus greit pardavė. Žymiausias Venecijos dailininkas Giovanni Bellini apėmė jį studijoje, norėdamas pamatyti jo paveikslus, ir vieną jų įsigijo. Venecijos dailininkai pavydėjo ir pyko, kad Duereris paveržė geriausius užsakymus. Tačiau, nors ir burnodami, jie turėjo sutikti, kad Duererio darbo tobulumas nėsiriboja vien vario raiziniiais. Tą jie matė ir iš jo atsivežtų paveikslų ir iš portreto jaunos venecijietės, kurį jis nutapė tik ką atvykęs — jauną moterį su švelniomis, auksinėm garbanom, raudona suknele, išpuošta šventiškais kaspiniais, ir tokia malonia ir nuoširdžia išraiška, kokios joks vietos dailininkas nebūtų galėjęs atvaizduoti. Apie 1506 m. vėdūrį Duereris baigė tapyti "Rožių vainikų šventę". Po šimto metų imperatorius Rudolfas II, fanatiškas Duererio kūrinių rinkėjas, tą paveikslą nupirko iš šv. Bartolomėjaus parapijos. Jis paveikslą atgabeno į Pragę, tačiau, nelaimė, tas vienas geriausių jo paveikslų išliko tokiame blogame stovyje, kad šiandien tegalima tik spėlioti apie tikrą jo vertę ir grožį. Šio paveikslą pamatyti ėjo visa Venecija, o jos dožas Loredano,

Iydimas Aquilėjos patriarcho Grimani, pamatęs tą paveikslą, Duereriui pasiūlė palikti Signorijos dailininku, duodamas atlyginimą, kuris būtų išsprendęs visus Duererio piniginius reikalus. Tačiau pasiūlymo jis nepriėmė.

Nuosavuos namuos ir garbėje

Duereris vis tebesistengė patirti grožio įstatymus, susijusius su teisingu erdvės ir perspektyvos išdėstymu. Meninės kūrybos stebuklas nėra vien tik matematinė suma, nors renesanso amžiai dažnai taip mokė ir mėgino tai įrodyti. Taip pat ir Duereris šios teorijos buvo įtaikojamas, tačiau savo gyvenimo gale ir jis tebestovėjo prie tos pačios neišspręstos mįslės, tardamas: "Kas yra grožis, aš nežinau". 1507 m. pradžioje Duereris paliko Veneciją, kuri jį išgarbino kaip didelį vyrą ir suteikė jam viso gyvenimo laimingiausias dienas. Grįžus į Nuernbergą, jo laukė eilė nekantrių užsakovų. Daugelis meno mylėtojų norėjo įsigyti jo kūrinių. Kaip tik tuo metu Frankfurto pirklys Jokūbas Helleris jam užsakė "Marijos paėmimą į dangų". Deja, šis paveikslas neišliko. Tėra tik jo kopija ir 20 išbaigtų škiecuotų atskirų figūrų, rankų, galvų ir kojų, kurias Duereris buvo prates sustatyti vienumon, tik galutinai suformuodamas paveikslą. Jų tarpe yra ir garsios "Apaštalo rankos".

Pasidarius gyvenimui tėvų namuose su broliais sunkiai pakeliamu, jis įsigijo erdvius ir prabangius namus ir į juos persikėlė iš savo motina. Praėjusio karo metu šie namai buvo subombarduoti. Dabar yra restauruoti ir visam pasauly žinomi kaip Duererio namai. Lankytojai gali čia alsuoti ta atmosferą, kurioje reikėsi Duererio genijus. Plačiai keliauęs, garsus, prabangių namų savininkas, garsų mokslininkų draugas, karalių ir imperatoriaus globotinis, Duereris buvo priimtas į

Albrecht Duerer

Rožių vainikų šventė

miesto valdybos narius. Jo namuose įrengta graviūrų spaustuve dirbo be poilsio, spausdinama naujas "Apokalipsės", "Dievo Motinos gyvenimo" ir "Didžiosios kančios" laidas. Jis pats tapė senelių namų koplyčios altoriui "Sv. Trejybės" paveikslą, dabar esantį Vienoje ir laikomą vienu svarbiausių iš to laikotarpio.

Tuo pačiu laiku jis atlikinėjo įvairius imperatoriaus Maksimilijono užsakymus, kaip pvz. alegorinėm figūrų puošdamas jo maldų knygą, kur jis nuostabiai atskleidė savo laką vaizduotę. Jo draugai (imperatoriaus patarėjai) įtikino šį paskirti Duereriui 100 guldenų pensiją, kurią ligi gyvos galvos jam turėjo mokėti Nuernbergo miestas, atsiskaitydamas iš mokesčių. Dabar Duereris turėjo užtikrintą savo medžiaginę ateitį.

Motinių atsisveikinant

Šiuo laikotarpiu jis pasiekė tobulumo vario raiziniuose. Iš jų žymiausias laikomi "Riteris, mirtis ir velnias", "Melancholija", "Sv. Jeronimas studijoje". Norint įvertinti Duererio technikinį sugebėjimą, tereikia

tik pažūrėti į raitelio arklio kūną. Jo struktūra sudaro beveik tapybos išpuolį. Lygiai puiki ir "Melancholija". Duereris čia nenorėjo įsimeinti melancholiško nusiteikimo kaip jis suprantamas dabar. Tą graviūrą vaizduoja išmintį, kurią jis tikėjo esant liūdno nusiteikimo žmonėse. Jam betriūšiant prie "Melancholijos", mirė jo motina, kas labai giliai dailininką paveikė. Du mėnesius prieš jos mirtį jis nupiešė labai išpuodingą motinos portretą. Tokį veidą galima laikyti pusiau karikatūra, bet iš tikrųjų visame jame tėra melė senai materiai, kuri jam davė tiek daug, o dabar tegalėjo pasakyti: "Tegu Kristus būna su tavim". Tarp portretų tapytojų tik Rembrandtas tegali jam prilygti tokiu savo išieskojimu, vis tiek galėtingu pozuotojai, kuri nebuvo praturtinta, o sunkauso gyvenimo sužalo-ta.

Kova už pensiją ir Antverpeno vilionės

Savo draugui Pirkheimeriui tarpininkaujant, jis turėjo progos susipažinti su žymiaisiais Šiaurės Europos humanistais, kaip pvz. Melanchtonas ir Erasmus, kurių puikius portretus jis sukūrė. 1519 m. mirė imperatorius Maksimilijonas, ir Nuernbergo miestas atsisakė dailininkui toliau mokėti pensiją. Negalėdamas nieko laimėti vietoje, Duereris turėjo išsiruosti kelionėn į Nederlandiją ir stengtis iš Maksimilijono įpėdinio gauti pensijos pratęsimą. Ta kelionė buvo tikra ekspedicija, nes su savim Duereris pasiėmė žmoną ir jos tarnaitę, o taip pat daugybę graviūrų, piešinių ir viską, kas reikalinga piešti, raizyti ir tapyti. Atsidūręs Antverpene, jis važinėjo po apylinkių miestus, besistengdamas įsigyti draugų, kurie jam pagelbėtų imperatoriaus dvare. Kur jis tik atvykdavo, visur jis buvo mielai dailininkui priimamas ir iškilmingais banketais pagerbiamas. Naujojo imperatoriaus, Karolio V, vainikavimas turėjo įvykti Aachene. Duereris ir ten nuvyko ir dalyvavo toje labai iškilmingoje ceremonijoje. Po didelių pastangų pavyko gauti iš Karolio V ir pensijos pratęsimą. Pasiekęs savo kelionės tikslą, Duereris turėjo laiko pailsėti ir susipažinti su garsiais flamandų dailininkais ir jų kūriniiais. Tais laikais Antverpeno miestas buvo labai svarbus uostas, vedęs plačią prekybą su visu tada žinomu pasauliu. Norėdamas, kad Duereris čia pasiliktų, Antverpeno miesto valdyba jam pasiūlė būti miesto etatiniu dai-

lininku su labai geru atlyginiu ir tinkamais namais. Kaip ir anuomet Venecijoje, Duereris nesutiko, nes labai buvo pamėgęs savąjį Nuernbergą. Beveik metus Antverpene begyvendamas, jis padarė daug portretų, piešinių ir raizinių. Nors Duereris čia daug uždirbdavo, bet ir pinigų leisdavo rieškūčiom. Jo pieštukas dirbdavo žaibo greitumu, o jo miklumas ir tikrumas buvo pasakiški. Tuo metu jis mažai tapydavo, bet jo piešiniai ir raiziniai įgavo tokį tobulumą, kad tiesiog prilgo tapytus portretus. Dabar jo tema buvo veidas, kaip sielos veidrodys. Savo škieus jis žmonėms išdalindavo už padainuotą dainelę, už bet kokį menkiekį, nes po nupiešimo jie daugiau jam nieko nebereikė. Artima pažintis su šimtais žmonių jam leido pažinti kiekvieną objekto kampelį ir plyšį. Nederlandija jam pasitarnavo kaip treniravimosi laukas, kur jis galėjo susitelkti medžiagą savo didiesiems paskutinių metų kūriniams.

Garsieji Duererio "Apaštalai"

Paskutinių jo gyvenimo metų kūrybos darbai didžiausia dalimi žuvo. Visa, ko ėmėsi po sugrįžimo, arba paliko planuose, ar buvo nelaimių sunaikinta, kaip pvz. Mergelės Marijos su šventaisiais paveikslas Rygos katedrai, nutapytas 1523 m., po dviejų metų sugėdė. Duereris labai rūpinosi pagrindiniais gyvenimo klausimais, dieviškom ir žmogiškom problemom. Tokioje nuotakoje jis sukūrė savo paskutinį didįjį kūrinių "Keturi apashtalus". Tos keturios Dievo žodžio atstovų figūros Duereriui buvo simboliai tų principų, kurie buvo pagrindu žmogaus

gyvenimo, tiek privataus, tiek viešojo. Jie buvo nutapyti ne pagal užsakymą, o kaip jo meninis palikimas savo miestui ir paskutinis savo tikėjimo pareiškimas. Visa tuose paveiksluose yra nuostabiai išraiškinga. Šv. Povilas stovi profiliu, viena ranka laikydamas knygą, o kita stipriai spausdamas kardą. Už jo ryškėja gelsvai pilkas šv. Moriaus veidas, tamsiom, žėrinčiom akim. Iš abiejų apaštalų trykšta energijos ugnis. Antras paveikslas vaizduoja ramybę. Jau-nas šv. Jonas, įsigilinęs į savo knygą. Jis stovi švelniai palenkęs galvą, taip pat švelnios jo rūbo klostės ir spalvos. Jo lai-

kysena romi, kaip ir šv. Petro, stovinčio už jo. Visa tuose paveiksluose esminga, nieko, kas būtų vien poza. Apaštalų charakteriai atvaizduoti labai ryškiai ir figūros sustatytos ir taip suskirstytos erdvėje, kad daro gražios harmonijos išpuolį. Jie stovi nejudėdami, rodydami fizinę ir dvasinę sveikatą. Jie yra senojo ir naujojo pasaulių minties suderinimo išdava.

Meno teoretikas

Žinodamas, kad jo dienos su-skaitytos, Duereris norėjo iš-saugoti tai, ką jis žinojo apie meną ir perduoti tą žinojimą ki-rūbo klostės ir spalvos. Jo lai-

(Nukelta į 6 psl.)

DR. C. K. BOBELIS
DR. B. B. SEITON
INKSTŲ IR SLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
800 Summit Street
Route 58 — Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5419, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val.: pirm., ketv., 1 iki 7 popiet;
antr., penkt., 1-5; treč., ir šešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad.,
ketv., 1-4 ir 7-9; antrad., ir penk-
tad., 10-4; šeštad., 10-2 val.

Ofs. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
stabiliepla, skambinti: MI. 3-0001

Ofiso Tel. PR 8-2220

Namy — rezid. — Prospect 8-9081

DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštad., nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

VAL.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6

iki 8 val. Trečiad., ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir

šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŲNAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO
SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Skambinti — 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. RELiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street

Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir

penktad. nuo 12-4 val. ir nuo 6-8

val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. ir

trečiad. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.

nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo

6-8 val. vakare. Trečiad., nuo

11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštad.

11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso telef. RE 7-1168

Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.

išskyrus trečiadienį

šeštadienį 12 iki 4 popiet.

Perskaite "Draugą", duo-
kite jį kitiems pasiskaityti

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street

Telef. HEMlock 6-3545

(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street

(71st ir Campbell Ave. kampas)

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.

nuo 3 val. popiet iki 7 val. vak.

Ketvirtad. ir šeštad. nuo 3 v. ryto

iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis, Pritaiko akinius ir

"contact lenses".

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namy 925-7697

Valandos tik pagal susitarimą.

Trečiadieniais uždaryta

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos

Pirma ligonius tikrai susitarus —

(By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato
CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street

Val. antrad. nuo 1-4 popiet

ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. RELiance 5-4410

Rez. GROvehill 6-0017

Valandos: pirm., ir ket. nuo 12 val.

iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v.

antr., ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p.

ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296

Valandos: 2-8 v. p. penktad. 10-12

ryto, 2 iki 4 val. vak. šeštad. 1 iki

4 v. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez., 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir

penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8

v. vak. penkt. ir šeštad. 2-4 popiet ir kitu

laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123. Namy GI 8-6198

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Pirminėja ligonius tik susitarus

Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak.

Trečiad., ir šeštad. uždaryta

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue

Val.: pirm., antrad., ketv. 6-8 val.

vak., penkt. ir šeštad. 2-4 popiet

ir kitu laiku pagal susitarimą.

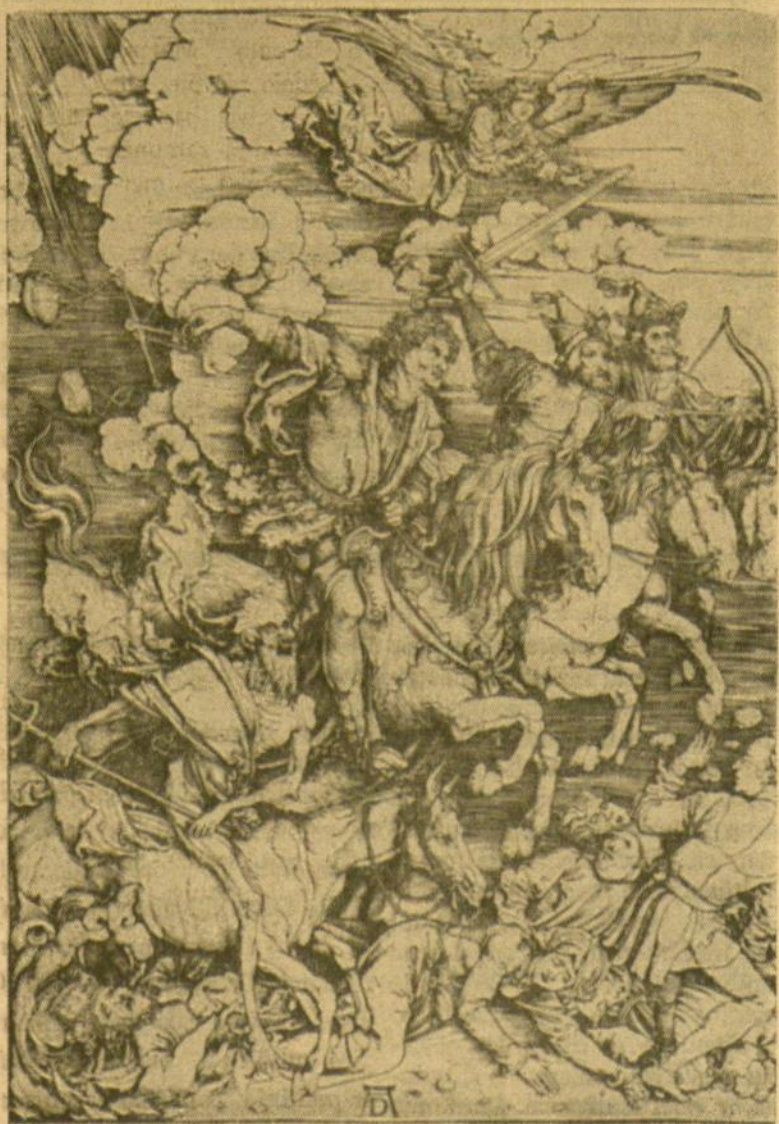
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet

Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namy 636-4850

Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8

penkt. 2-5; Šešt. pagal susitarimą.

Albrecht Duerer

Apokalipsės raiteliai

Trys bandymai pavaizduoti Lietuvos tragediją

Anatolijaus Kairio, Jurgio Gliaudos ir Aloyzo Barono romanai

Juo didesnis emocinis ryšys su aprašomąja medžiaga, tuo sunkiau sukurti menišką kūrinį. Emocija neretai paskatina rašytoją skaudžiai susigrumti su laikmečiu, prarasti pusiausvyrą, pasiduoti vienpusiškam įvykių vertinimui. Kai kada rašymas tiesiog pavirsta sąžinės nuraminimo terapija: norisi patetėškai šaukti visam pasauliui apie padarytas skriaudas.

Tokios mintys braunasi, perskaičius neseniai pasirodžiusius tris romanus, kur aprašoma mūsų tautos karo ir pokario dienų epopėja. Anatolijus Kairys knygoje „Ištikimoji žolė“ plačiai užgriebia 1940 - 1945 metų tarpą. Jurgis Gliauda romane „Aitvarai ir giria“ apmąsto daukantiškoje girioje kovojančio partizanų būrio likimą. Aloyzas Baronas knygoje „Vėjas lekia lyguma“ pasakoja nepaprastus partizaninių žygių epizodus.

Visas tris knygas jungia Lietuvos laisvės idėja ir pasipriešinimo okupantui ryžtas. A. Kairio didbartiniame veikale kova yra daugiau pasyvaus pobūdžio — alegoriškai parodomas taikių Lietuvos gyventojų pranašumas prieš karinius kaimynus. Autoriai įkovotojus žiūri su didžiausia pagarbą ir nuostaba, Pas A. Baroną partizanai kovoja kaip mitologiniai pusdieviai. J. Gliaudos karžygiai, tikėdami savo misijos šventumu, laimi akvinietiško rojaus aureolę. A. Kairio simboliškoji Monika kužda: „O, šventasis Partizane, melskis už mus...“ Romanuose su panieka atsiliepiama apie Lietuvos kvailingus ir visokių prisitaikėlius. Ypač pliekiami miestiečiai. Autoriai gausiai apmąsto kilniuosius žmonijos idealus; polemizuoja su pasauliu, su priešu; priklaioja tiems, kurie nenori kovoti už moralines tiesas. Taigi emocinė romano temperatūra, palyginti, aukšta. Protarpiais girdisi bibliinių tekstų intonacijų, kai kur suskamba pačių autorių atgailos akordai. Partizanų žygiai dėl to praranda tikrovinių pagrindą ir pakyla į legendų plotmę, o A. Kairio pavyzdinis Tylėnų kaimas tampa šventosios Lietuvos alegorija.

Tokioje atmosferoje sukurti įdomų personažą, kitais žodžiais, gyvą, už savo žemės laisvę kovojantį žmogų, nelengva. Užmirštama, kad šiais laikais į legendas žiūrima pro pirštus. Šiandien prozoje vyrauja kietas dėsnis: kovoti ir mirti gali tik žmonės, o ne simboliai ar pusdieviai.

Anatolijus Kairys, ISTIKIMOJI ZOLĖ. Romanas. Laisvosios Lietuvos knygų leidyklos leidinys Nr. 2, 1971 m. Viršelis dail. Antano Rūkštelės. Lietuvos atgimimo sąjūdžio atžymėtas romanas. Mecenatai: Janina ir Juozas Valiušaičiai. Romanas 254 psl., kaina \$4.00, gaunamas ir „Drauge“.

Iš visų mūsų išeivijos autorių (prozaikų, poetų, dramaturgų) patriotinio idealizmo baruose Anatolijus Kairys yra nepalankiausias. Galima abejoti jo patriotinių personažų gyvybe, galima pykti dėl dialogų atsajumo, situacijų dirbtinumo, tačiau abejoti patriotiniu patosu nedera. Patriotika yra Kairio esprit de corps. Jam partizanai šventi. Lietuvos gyventojai puikiai žmonės, Lietuvos žemė, upės, ežerai, miškai, skliautai — irgi sklidini šventumo.

Su tokiu dvasiniu pakilimu jis ir žvelgia į turiningus 1940-1945 metus, norėdamas išsakyti ir pasakoti viską, viską. Jis tai daro savotiškos alegorinės santraukos būdu — centru pastato kaimą Tylėnų, simbolizuojantį Lietuvą, o Tylėnų centre tobuliausia Gintautų šeima su herojiška vieturte dukterimi Monika. Gintautai atstovauja ne tik lietuvių ekonominį veržlumą ir darbštumą, bet ir gilią kultūrinę versmę. Deja, Gintautus supa negerai kaimynai, pavyduoliai, nesant taikos skleidėjai: iš vakarų — suvokietėję Langės, o iš rytų — rusėję lietuviai Norodovai. Jie nenkenčia vieni kitų. Nekenčia ir Gintautų. Pavydi. Bendradarbiauja su okupantais. Karo de-

PR. VISVYDAS

sys užgula Tylėnus. Gintautų šeima išdraskoma. Lieka tik Monika su Kestučiu, pasiryžusi likti

K. Bogdanas. Detalė iš paminklo 1863 metų sukilėliams Vilniuje

Lietuvoje ir saugoti laisvės ir kultūros pavandieninę srovę. Visoje knygoje Monikos vardas dominuoja kaip saulė danguje. Kas yra toji Monika? Leiskime atsakyti pačiam autoriui:

„Ji nebuvo mokytoja ar daktarė. Ji nebuvo kalbėtoja ar kovotoja už kieno nors tikras ar tariamas teises, bet ji buvo garsi. Ją žinojo ne tik didysis Tylėnų kaimas, bet ir kaimai už kaimų ir už

tu kaimų kaimai. Parapijos ir valsčiai apie ją kalbėjo plačiai... Jos vardas kerėjo visus. Jos vardas vedė visus“. Taigi abstrakčiame, beveik religiniame Monikos pavidale matome ne tik Lietuvos moterų dorybes, bet pačius

keliame tautos vyrų ir moterų dorybes. Iš grožinio prozos veikalo reikalaujama kur kas daugiau. Reikalaujama originaliosnės priėjimo. Jei „Ištikimoji žolė“ yra meniška alegorija, tai kodėl joje tiek daug paviršutiniško, publicistinio balasto ir nėra jokių naujų dvasinių atskleidimų? Kai kam gali atrodyti, kad rašinys yra tik apmatai būsimai dramai. Itin nejausiai nuteikia tas iškilmingas tonas. Apie viską trimtuojama skardžiais trimtais.

O charakteriai? Nei tipai, nei žmonės, nei kaukės. Vieni gal dievai, gal pusdieviai, o kiti gal šėtonai? Dramaturgas Kairys romane neigiamiems veikėjams užkrauna dvigubą blogio našta, sužlugdydamas jų gyvybinius raumenis. Tuo tarpu teigiami herojai, iš anksto įkelti rojūn, labai nejausiai pasijunta žemėje.

Knyga galima būtų pusiau sutrumpinti, išvengiant įkyraus kartojimo, kaip pavyzdžiui, Gintauto šeimos ir Monikos dorybių kėlimo, arba Norodovų bei Langių visokių piktybių per dažno minėjimo. Vietomis suslūbuoja logika. Būtent, vaikas gimė gegužės mėn., o birželio mėn. jį garsiai besijuokiantį jau girdi pavydus kaimynas. Arba į žudynių vietą, kur nemotyvuotai žuvo trys žmonės ir tapo sužeista Monika, subėga didžiausia smalsulių minia: „pilni laukai žmonių, kiek tik akys mato, kiemas ir paežerė, nėra kur kojos dėti!“ Su tokia vaikška hiperbole sunku įtikinti suaugusių skaitytoją. O knyga juk skirta suaugusiųjų lėktūrai. Be to, hiperbolė toje vietoje visiškai netinka.

Žinoma, „Ištikimoji žolė“ pasitaiko tikrai įspūdingų fragmentų. Skaitytome apie tai, kaip „nemirtingieji nemiršta“, klausomės Monikos dėdės kun. Alf. Gintauto išmintingos prakalbos: „vietą reikia saugoti, vietą reikia ginti vietą“. Norėtusi tik paklausti: su kuo gi ginti? Knygoje yra daug visokių dramatiinių vizijų, pavandieninių srovių, ankstyvųjų mišparų ir Monikos vyro Vytauto dainų, sklindančių iš Samakalbame patriotiškai, iškilmingai

LEISK MAN PABŪTI

MEDARDAS BAVARSKAS

L O P S I N Ė

Leisk man pabūti prie tavęs šią naktį, — Ateis diena ir liksi tu viena. O kaip norėčiau tau dar vieną pasaką pasekti Ir užmigdyt nauja, dar niekur negirdėtą daina.

Rytoj išauš diena, ir tu išeisi į pasaulį, Bet negalėsiu aš išeiti su tavim. O, kad lydėtū kiekvieną tavo žingsnį saulė, O, kad netektų tau jau niekad nusimint...

Miegok gerai, gyvenimas ne pasaka, Ir karalaitis nenukerta jam slibino galvos. Kaip daug, kaip daug turėčiau tau papasakot, Bet paskutinę naktį šią gerai miegok.

Tebūnie ši naktis tau paskutinis sapnas ir iliuzija. Rytoj, žinau, tu išeini gyvent. O, kad tu niekad nesutiktum liūdesio, O, kad tavo lydėtū džiaugsmas, o ašaros paliktų man.

Nuo tavo kelio nurinkčiau akmenis, kad tu nesusižeistum kojų. Jei tik galėčiau eiti aš su tavimi. Aš pasakas visas, visas dainas aukuju: Miegok ramiai. Rytoj gyvent tu išeini.

Taip daug dar liko pasakų, kurias norėčiau tau pasekti, Kiekvieną vakarą migdyčiau aš tave nauja daina. Leisk man pabūti prie tavęs šią naktį. Išauš rytojus, ir liksi tu viena.

S A U L Ė G R A Ž O S

Kai stoviu šalia jūsų nykią, ūkanotą dieną, — Nuleistos jūsų puikios, vainikuotos galvos. Ir maldos jūsų skirtos Tam, Kuris visus mus valdo. Jūs žinote: ne vienos jūs. Ir aš žinau: esu ne vienas.

Ir suprantu aš jus gerai, ir jūs mane suprantate. Ir mūsų liūdesys tas pats ir ta pati kančia. Taip mes dalijamės buitimi karčia Bekaltindami likimą mūsų taip nelemtą...

Bet štai pro debesį prasiskverbia pirmasis saulės spindulys Ir jūsų galvos, mane pamiršusios, jo linkui atsigrįžta Žinodamos, kad tūkstančiai jų akimirkų kito po žeme šią pasklįs,

Kad saulė vėl ir vėl sugrįžta. Tik mano širdyje palieka graudulys. Nusvirusi galva pakilti nesiryžta...

tinis simbolizmas perdėm aki- vaizdus. Jei kitas rašytojas mėgintų taip rašyti, reikėtų gal ir papeikti, bet A. Kairiui galima atleisti: apie didžiuosius idealus jis rašo jau nebe pirmą kartą.

Jurgis Gliauda, AITVARAI IR GIRIA. Romanas. Laisvosios Lietuvos knygų leidyklos leidinys Nr. 1, 1970 (Nukelta į 5 pusl.)

Ketvirtoji eilutė — diagnozė

8 val. 30 min. ryto pradeda barškėti mašinėlės. Jų plieniniuose viduriuose zirzia sugauta elektra, klekši spaudomos raidės. Juodos raidžių pėdos margina baltus, geltonus, melsvus ir žalsvus lapus, kuriuos čia įdeda, čia vėl išima vikrus mašininkų pirštai.

Linda greit nutraukia savo Smith — Corono gaubtą ir sugrūda stalčium. Ji vėl pavėlavo. Šlyt visą ketvirtą valandos, todėl skuba nuduoti seniai dirbančią, kol seselė Agnė neišleptų pro stiklines draudimų skyriaus duris.

Seselė Agnė buvo sena, pikta ir griežta. „Kuolu“ vadino ją to skyriaus mašininkės. Nežinia, ar labiau dėl griežtumo, ar dėl išvaizdos.

— Atrodo, kad visa ligoninė sugrius, jei minutę pavėluosi, — ne kartą skundėsi mašininkės viena kitai, bet vėluoti stengėsi retai. Linda stengėsi taip pat, bet jai nevyko.

Skubėdama ji dabar įsuka pirmą formą į mašinėlę ir nusiziovauja, prisidengdama burną kaire ranka. Ant piršto — sužadėtuvių žiedas. Su deimantu. Fredas paklojo viso mėnesio algą už tą deimantą. Gerutis Fredas! Tik bučiuoja kažin kaip nedrąsiai, lyg būtų Linda stiklinė. O kaip bučiuotų dr. Peruzzi? Virš jo lūpos toks juosvas šešėlis, ir jo dantys tokie balti...

— O Paolo! — atsiduso Linda.

Dr. Peruzzi buvo tiek gražus, kiek baurus buvo jo raštas. Slaugės pešėsi dėl jo operaci-

NOJOLĖ JANKUTĖ

nė, ir sesuo Margarita turėjo jas suskirstyti pamainomis, kad kiekviena galėtų asistuoti, dr. Peruzzi operuojant!

Jis buvo tikras italas iš Genujos. Ir kalbėjo su akcentu, ir rašėsi ne Paulius, bet Paolo...

O Paolo! Tačiau jis net nežinojo, kad šitoje ligoninėje, antrame aukšte, draudimų skyriuje dirba mašininkė Linda, kuri skaito jo iškeverzotas diagnozes pirmos pagalbos raportuose ir, prieš ištekdama už Fredo, svajoja apie jo akis ir tvirtas baltas chirurgo rankas.

Linda pasipurto ir žiūri į tuščią formą. Įjungta mašinėlė įkyriai zirzia, ir Linda pradeda rašyti:

Pirmoji eilutė — vardas, pavardė — Henrikas Williamson; antroji — adresas, amžius. Tik septynerių metų? Trečioji — draudimo numeris — BS1660—3; ketvirtoji eilutė — diagnozė. Antro laipsnio nudegimas. Abu delnai. Paguldytas vaikų skyriuje, kambarys 215.

—Tie vaikai! Vis kas nors jiems atsitinka.

Lindos pirštai lekia mašinėlės raidynų. Linda neturės vaikų. Kam jų reikia. Tik vargas. Žiūrėk ir šitas, Henrikas, nusidegęs prosu, kaip slaugės pažymėta. Atrodo, septynerių metų, jau turėtų žinoti...

Henrikas guli lovoje prie lango. Abi jo rankos apmurtuotos baltos merlės tvarsčiais. Mylios tvarsčių!

— Jei išvyniotum, galėtum jais apjuosti visą ligoninę, — sakė šlyt slaugė MaryJo. — Kažin, ar ji juokavo, ar tikrai?

Henrikui skauda delnai. Biauariai skauda. Žinoma, nebe taip, kaip vakar! MaryJo sulėdo šiandien jam adatą. Adatos dūris vieni niekai, palyginus su delnų skausmu. Bet Henrikas neverkia. Jis žino, kad dabar bus viskas gerai. Jis žiūri pro langą į nugeltusius gatvės medžius ir laukia lankymo valandos. Tada ateis mama. Vėliau vakare, gal ir tėtė. Vakara mama išsėdėjo prie lovos visą naktį. Jos gražioji šukuosena susivėlė ir susilamdė vakarinė suknėlė. Tėtė atrodė labiau piktas, negu susirūpinęs. Bet kai daktaras aptvėrė Henriko rankas, tėtė išvažiavo į tą balių. Jis norėjo išsivežti ir mamą. Henrikas girdėjo tėtė sakant, kad vaikui nieko daugiau negalima padėti ir nėra reikalo praleisti tokį svarbų pobūvį, kur dalyvaus pats ponas Meyeris. Argi ji nesuprantanti, kad nuo Meyerio viskas priklauso?

Bet mama nevažiavo. Ji atsisėdo prie Henriko lovos ir savo baltais pirštais glostė jam plaukus. Henrikas norėjo, kad niekad neateitų rytas. Kad mama taip sėdėtų prie jo visą laiką. Mylimoji, gražioji mama, kurią fotografavo garsūs fotografai ir jos paveikslus dėjo į blizgančių madų žurnalus. Žavingi būdavo tie

paveikslai, ypač, jei mama pozudavo balinėse suknėlėse. Taip turėjo atrodyti fejos, apie kurias rašo pasakų knygose... Bet gražiausia mamos nuotrauka buvo žurnalo „Moteris šiandien“ viršelyje. Ten ji sėdėjo pievoje, ant kelių laikydama tokią storulę, lyg bandelę mergytę. Jos abi uostė vieną didelį ramunės žiedą. Ir mama šypsosi, kaip... tikra tos mergytės mama...

Henrikas nuplėšė tą viršelį ir laikė jį paslėptą tarp savo knygų. Bet storulę mergytę jis iškirpo ir, suplėšęs į mažičius skutelius, išmetė. Liko tik besišypsanti mama, ir Henrikas, žiūrėdamas į tą nuotrauką, vaizdavosi, kad mama šypsosi jam.

Iš tikrųjų, mama jam mažai šypsodavosi. Ji niekad neturėjo laiko. Kiekvieną dieną ji važiuojo į foto studiją, ir pas šukuotoją, ir į madų saloną. O jei ne ten, tai skrisdavo į madų parodas New Yorke ar San Francisco. Tėtė visada skrisdavo kartu. Jis buvo modelių agentūros vyriausias direktorius.

Taip Henrikas ir palikdavo vienas. Ne visai vienas. su Roza. Bet Roza buvo sena ir stora. Jos kelius suko artritis, todėl Roza nemėgo vaikščioti. Ji retai eidavo su Henriku į parką, o bardavosi dažnai, kad Henrikas tranko duris, kad nepasikabina paltu, kad pasaulis toks blogas ir kad kainos tokios aukštos... Su Roza Henrikui nusibosdavo. Ji mokėjo žaisti tik vieną žaidimą — domino, o pietums visada vir-davo spagettai.

O kaip laukdavo Henrikas mamos sugrįžtant! Prisiglaudęs prie stiklinės aerodromo sienos, suprakaitavęs ir virpėdamas, žiūrėdavo jį į besileidžiantį lėktuvą. Kai iš jo į laukia-

mą marga čurkšle išsipildavo keleiviai, Henrikas ištraukdavo ranką iš putnios Rozos saujos ir pasileidavo pirmyn. Mamą jis galėjo surasti ir didžiausioj minioj.

— Mamyte! — klykdavo Henrikas, puldamas į jos kvepiantį glėbį.

Bet ar laukdavo tėtės, jis nebuvo tikras. Tėtė rūkė „Meerschäum“ pypkes ir rengėsi, kaip modeliai vyrų madų žurnaluose. Tėtė buvo gražus, ypač, kai vilkėjo baltai, buriuodamas savo „Zuvėdra“. Bet tėtė reikšė pobūvius, fotografus ir parodas, kada Henrikas turėjo pasilikti ilgas savaites be mamos. Ne, Henrikui nebuvo aišku, ar jis tėtės laukdavo...

Berniukas vėl žiūri į medžius už lango. Jis mato tik geltonas, rudas ir rausvas viršūnes. Vaikų skyrius antrame aukšte. Iš lovos Henrikas negali matyti gatvės. Jis tik girdi duslų autobusų burzgimą. Lengvųjų mašinų signalai atplaukia pro uždarytą langą, tolimi, neaiškūs, lyg sapne. Henrikas norėtų atsikelti ir pažiūrėti pro langą. Jis tikrai pastebėtų atvažiuojantį baltą Mercedes, Bet jam negalima išlipti iš lovos. Henrikas dairosi į žalsvas palatas sienas. Laikrodžio nėra. Kažin, ar jau greit lankymo valanda?

—Paklausiu MaryJo, — galvoja berniukas, bet subintuotomis rankomis negali paspausti skambučio.

— MaryJo! MaryJo! — šaukia jis. Slaugė ateina negreitai. O, kaip negreitai! Bet glėbyje ji atneša dėžę.

— Henrikai, žiūrėk — tau dovana! — šypsosi ji ir deda ant lovos margu popierių apvyniotą ir oranžiniu kaspiniu surištą dėžę. — Atišt?

(Nukelta į 4 pusl.)

ALBRECHTAS DUERERIS, 500 METŲ JO GIMIMO SUKAKTĮ MININT

(Atkelta iš 2 pusl.)

tiems, nes, anot jo, menas lengvai dingsta, bet sunkiai ir lėtai vėl atrandamas. Tad jis ypač rūpinosi paruošti jaunus savo mokinius, nes žinojo, kad jie tebuvo apmokomi tik amato ir meno technikos, kad jie išaugs nežinėliais ir bus kaip „laukinis, neapgenėtas medis“. Anot jo, pagauti žmogaus kūno grožį yra svarbiausias meno tikslas, tačiau to negalima pasiekti, nežinant anatomijos ir proporcijų, ir tikrai padedant geometrijai, grožis gali būti tikrai pažintas. Tačiau, priešingai italų teoretikams, kaip pvz. Alberti, Duereris priėmė ir formų įvairybę, pastebimą gamtoje — normalią, baurią, netgi pasibaisėtina. Menininkas verčiamas vaizduoti gamtą ne tokią, kokia ji turėtų būti, bet tokią, kokia ji yra, nes menas yra įsmigęs gamtoje ir turi būti ištrauktas, kombinuojant meninį talentą su aukštu technišku sugebėjimu.

Dar Duereriui tebegyvenant, ne visi jo teoretiniai veikalai buvo baigti ir paskelbti. Jis stengėsi atlikti viską, kas atrodė jam svarbiausia. Jis baigė vieną traktatą: „Underweysing der Messung mit dem Zirkel“, atspausatą 1525. Rašė kitą apie proporcijas ir ruošėsi parašyti trečią vadovėlį, vardu „Speis der Malernknaben“. Jį berašant, ištiko drugio priepuoliai. Įsigalėjusi liga iš jo paliko tik griaučius. Jis mirė tų pačių metų balandžio 6 d., palikdamas visą pluoštą pastabų „Malernknaben“ vadovėliui. Proporcijų traktatas jamžino jo garbę kaip meno teoretiko ir buvo daugelį kartų perspausdintas ir išverstas į septynias kalbas. Duereris buvo palaidotas Nuernberge šv. Jono kapuose. Jo bičiulis Pirck-

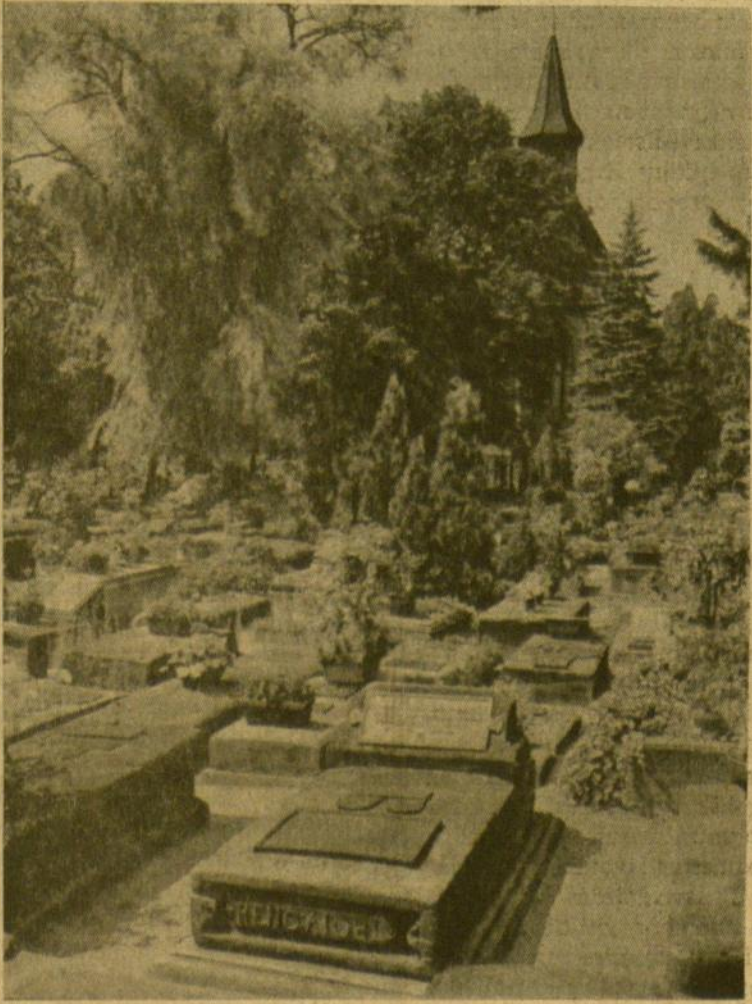
heimeris antkapyje įrašė toki savo lotynišką įrašą: „Quicquid Albrechti Duereri mortale fuit sub hoc conditur tumulo“ (Tai, kas buvo mirtinga Albrechte Duereryje, yra palaidota po šito kapo kauburiu).

Vokiškosios dvasios genijus

Jo biografų tvirtinimu, Albrechte Duereryje susitelkia visos Šiaurės tapybinis genijus. T. Cravenas šitai mato labai ryškiai atspindint jo kūryboje, kaip pas joki kitą vokiečių dailininką. Duereris subrendo grėsmingiausią savo tautos istorijoje valandą, kai italų renesansas skleidė žmonišką laisvę, intelektualinį ir mokslinį smalsumą, kai dailininkas, kaip savo

profesijos atstovas, turėjo ryžtis atpalaiduoti savo vaizduotę ar pasiduoti vis stiprėjančiai reformacijos įtakai. Duereris studijavo italų tapybą su tikru moksliniu įsigilinimu, rašė veiklą apie žmogiškas proporcijas. Intelkto ir išraiškos patrauklumu jis teturėjo tik vieną varžovą: Leonardo da Vinci. Ir tas intelektas jį įspėjo, kad menas stovi virš laiko ir vietos įvykių — ir vis tiek savo savybėm, kurios yra didelės ir išliekamos, Duererio menas yra persisunkęs vokiška dvasia.

Begyvendamas Venecijoje, Duereris sukaupė visus savo sugebėjimus ir sąmoningas pastangas įgyti italų stilių. Ir tai jam beveik pavyko. Sugrįžęs

Albrechto Duererio kapas šv. Jono kapinėse Nuernberge, Vokietijoje

Albrecht Duerer

Keturi apaštalai

namo, jis atrado pats save, ir jo suitalinto laikotarpio tapyba liudija, ligi kokio laipsnio intelektualinis smalsumas ir grynai techninis interesas gali nukreipti prigimtą genijų. Savo gyvenimo gale, kalbėdamas savo gimtąja kalba visomis gero išsakymo priemonėmis, jis nutapė aną garsų Heronimus Holzschuherį. Savo dvasia ir atlikimu tai yra Šiaurės tapyba; sa-

vo prasme ir reikšme kaip meno kūrinys jis priklauso aukščiausiai visų laikų portretų klasei. Jame matome detalių pamėginimą, tipingai vokišką, ir Duererio gotikos paveldėjimą. Joks italas nebūtų drįsęs ar sugebėjęs nutapyti barzdą ir plaukus su tokia daugybe atskirų linijų. Tos detalės dekoratyviai panaudotos ir pajungtos bendrai struktūrai — nuostabiai tvirtai

galvai su giliu asmenybės įžvelgimu.

Vienas iš nemirtingųjų

Aukščiau minėtas meno istorikas T. Cravenas laiko Duererį vienu garbingiausių istorijos lapuose asmenybių. Savo paties profesijoje jis turi vietą tarp nemirtingųjų ir teisingai laikomas yra antžmogių. Jo autopor-

tretas, nutapytas jam teturint vos 12 metų, neleidžia abejoti jį buvus stebuklingu vaiku tapyboje. Būdamas 20 metų, jis jau buvo garsus dailininkas, o eidamas 27 m., jis sukūrė 16 Apokalipsės raizinių, pradžią ilgos serijos graviūrų, kurios jo gyvenimo metu žinovų buvo laikomos darbu „didžiausio intelekto, koks kada nors linijomis taip save išsakė“. Tai sprendimas, kurio vėlesni amžiai nepakeitė. Sėkmė sekė sėkmę, ir Duererio garsas nukeliavo į Flandriją ir Romą. Tačiau dailininkas visada laikėsi tauriai ir kukliai. Jo charakterio paprastumas spindi kiekviename jo laišku ir dienos lape. Ir kai jis buvo gundomas užsienio valstybių pašalpomis, suteikiančiom jam ištaigingą gyvenimą, jis vis dėlto labiau norėjo pasilikti gimtajame Nuernberge, nes čia jo padėtis buvo panaši į Rubenso Antverpene ar į Rafaelio Romoje.

Kuklus, bet ir žinąs savo vertę

Duereris tačiau juto ir žinojo savo vietą ir buvo atidus savo garbei, kaip vienas tų, kurie pramatė savo nemirtingumą ir pranašumo atsakomybę. Jis nesisidžiavo, kai buvo priverstas Giovanni Bellini akivaizdoje įrodyti, kad jo nuostabus plaukų nutapytas buvo atliktas paprastu teptuku. O kai Rafaelis pareiškė, kad jis turės garbę su Duereriui pasikeisti piešiniais, Duereris galvos nepametė. Savo ankstybuose, pačiuose garsiausiųose autoportretuose, jis save vaizdavo ne kaip vietos amatininką, o kaip savotiškai supratą Kristų. Tai nebuvo arogantiškumas ar šventvagystė. Duereris buvo garsus ir savo asmens grožiu. Ir jis kūrė savo paveikslą šviesoje to, kuo jis siekė būti. Jo gyvenimas buvo pajungtas dvasiniam tiesumui ir elgesio tyrumui, kuriuos jis laikė privalomais menininkui. Jis planavo savo kūrinys kaip išliekančius atspindžius aukščiausio žmogaus dvasios laimėjimo.

Kai Duereris atvyko į Italiją, senas kronikininkas Vasari parašė apie jį tokį komentarą: „Tikras dalykas, kad Duereris,

(Nukelta į 6 pusl.)

KETVIRTOJ EILUTĖJ - DIAGNOZĖ

(Atkelta iš 3 pusl.)

— Taip, taip! — Henrikui darosi įdomu, kas viduje. Įdomu, kas tą dovaną atsiuntė, — mama ar tėtė?

— Maryjo, ar yra kortelė? Perskaityk, — prašo jis.

Iš po kaspino slaugė ištraukia ilgą geltoną voką ir atplėšia. Voke — geltonas popierinis liūtas guli po akacija, aukštyn iškėlęs aptvarstytą leteną. Šalia jo garuoja didžiulis virdušys. Liūto mūša tokia juokinga, kad Henrikas sukikena.

— Girdėjau — tau atsitiko nelaimė! — skaito slaugė kortelės įrašą, — argi tau niekas nesakė, kad arbatą reikia maišyti su šaukštuku? Sugyk greičiau! Tėtė ir mama. Henrikui linksmas.

— Pastatyk kortelę ant staliuko. Tas liūtas man patinka. Jam skauda leteną, kaip man!

Slaugė klusniai atremia geltoną liūtą į vandens stiklą.

— Henrikai, kaip tu manai, kas čia? — pabarbena ji kaspinuotą dežę.

— Atrišk, atrišk!

Slaugė atriša kaspiną, nuplėšia margą popierį ir atidaro dėžę. Berniukas sėdi lovoje išsitemęs. Delnuose jis nebejaucia jokio skausmo. Maryjo iškelia mėlynos odos lagaminėlį. Prie jo rankenos kabo mažutytis raktelis.

— Atrakink! — šnibžda berniukas. Užraktas spragtelį.

— O-o-o! — Sušunka Maryjo, — Henrika, žiūrėk!

Juodo aksomo guolelyje Henrikas mato blizgantį mikroskopą.

— Kai pagysi, ką norėsi per jį matyt pirmiausia? Amebą? — klausinėja berniuką Maryjo.

— Ne. Apdegusią mano oda, — sako Henrikas.

— Tu būsi daktaras! — nusijuokia slaugė. — Taip. Patalogas, — rimtai paaiškina jai Henrikas.

— Iš kur tu žinai tą žodį? — stebisi Maryjo.

— Aš turiu medicinską žodyną.

Slaugė paglosto berniuko plaukus, ir jis atsimena mamą.

— Maryjo, kiek laiko? Ar jau tuoj lankymo valandos?

Slaugė žvilgtelį į laikroduką.

— Jau greit. Už pusvalandžio.

Ji uždaro mikroskopą ir padeda ant palangės.

— Iki, Henrika!

— Iki! Ateik, kai atvažiuos mano mama. Turi pamatyti, kokia ji graži!

Henrikas vėl vienas. Bet neilgam. Už pusvalandžio atvažiuos mama. Gal ir tėtė. Bet geriau, kad jis ieško naujo veido ir naujo vardo! Ka mama! pasakyti. Apie tai, kaip užaugęs studijuos mediciną ir apie tai, ką dabar veiks su mikroskopu. Todėl būtų geriau, kad tėtė neatvažiuotų. Jam girdint, sunku kalbėti apie savo planus. Tėtė visada skuba ir skubina mamą. Užtat ji taip dažnai sako, „Henriuk, pakalbėsim vėliau“. Bet vėliau Henrikas pamiršta, ką norėjo sakyti!

Vakar, kai po dviejų savaitių tėtė su mama parsiskrido iš San Francisco, Henrikas nesitvėrė džiaugsmu.

— Tu kaip šunelis. Jei turėtum uodegą, tai gaudytum! — bambėjo Roza, dengdama stalą pietums. O Henrikas juokėsi, sekiodamas mamą po visą butą ir nenustodamas plėpėti. Net ir tėtė jo nepertraukė. Tėtė buvo gerą nuotalkoj, niekur neskubėjo.

Po pietų mama sutiko apžiūrėti Henriko sliekus, kurie gyveno rūsyje, plastikinėje dėžėje pilnoje minkštų durpių ir juodžemio. Jieduėjo pro tėtės kabinetą, kai ten suskambėjo telefonas. Nelemtas, bjaurus telefonas! Berniukas telefono nekenė. Telefono skambutis reikė, kad jis vėl turės palikti vienas su Roza...

— Mama, einam greičiau! tempė ją Henrikas, bet mama sustojo ir klausėsi.

Kabinete tėtė kalbėjo į žalią ragelį:

— Puiku, Robertai! Sakai, pats Meyeris? Žinoma atvyksim. Suprantu, suprantu... Būsime punktualiai...

Henrikas nutirpo. Jie vėl išvyks? Šivakar? Ne, tik ne šivakar!

— Marina, paklausk! Turi laimę, miela! Šaukė tėtė. — Šį vakarą pas Robertą vieši Meyeris!

— Tas Meyeris? — Ploni mamos antakiai pakilo aukštyn.

— Tas pats. Ir nori tave matyti. Robertas mudu katik pakvietė. Devintą, punktualiai.

Tėtė išėjo iš kabineto ir apkabino mamą per liemenį.

— Marina, pagaliau! Aš žinojau, kad senis negalės tavęs nepastebėti! Ypač, kada tai rolei jis ieško naujo veido ir naujo vardo!

— Mama! Einam apžiūrėti sliekų! — tempė Henrikas mamą už rankos. — Tu žadėjai!

— Nustok su tais sliekais! — subarė berniuką tėtė, — mama neturi laiko. Jai reikia šukuotis.

Mama pažiūrėjo į Henriką.

— Man skauda galvą, — pasakė ji.

— Nejuokauk! — susiraukė tėtė. — Paskambinsiu Mme Perrault. Atvažiuos į namus sušukuoti. Nenuvargsi. — Ir tėtė vėl pakėlė ragelį.

— Mama, juk tu nevažiuosi pas tą Meyerį šiandien? Tegu jis palaukia. Mudu eisime pažiūrėti sliekų. /Tu žadėjai! — Henrikui trūkčioja lūpa.

— Bet, Henriuk, aš turiu važiuoti. Ponas Meyeris — garsus filmų direktorius. Jis paskirs man rolę savo filme. Ar nenorėtum matyti mamą ekrane?

— Aš norėčiau, kad tu būtum su manim, — sumurmėjo berniukas ir pradėjo verkėti.

— Mme. Perrault atvyks už valandos, — pranešė tėtė, pastumdamas į šalį telefoną. — O kas čia dabar? — nustebo, pamatęs verkiantį Henriką.

— Mama, pabūk su manim, — šniurkščiojo berniukas, — tegu tėtė važiuoja pas tą Meyerį...

— Aš nežinau... gal reikėtų atidėti. Gal rytoj... — nedrąsiai prabilo mama.

— Marina, nebūk ir tu, kaip vaikas! Žinai, kad negali praleisti tokios progos. O tu, Henrika, nevaizdink mažiuko. Laikas suprasti, kad tėtė ir mama turi svarbesnių reikalų, negu sėdėti su tavim namie. Jei sunkiai sirgtum, ar labai skaudėtų kas, tai, žinoma, nevažiuotumėm. Bet dabar... Žiūrėk, kad daugiau nesižuotum!

Tėtė kalbėjo rūščiai ir atrodė toks didelis... didelis... Bet Henrikas buvo mažas. Jis norėjo apsikabinti mamą... Jis norėjo verkėti...

— Ne, Henriuk! — šnibždėjo mama, — rytoj. Rytoj mudu būsime kartu visą dieną...

Henrikas užsidarė savo kambarį. Jis norėjo numirti. Kaip Rozos brolis pernai. Roza buvo nusivežusi Henriką į kopyčią. Ten, tarp gelių, balto satino raukšlėse, gulėjo tas jos brolis,

užsimerkęs ir sunėręs rankas.

Henrikas atsigulė ant lovos, užsimerkė ir sunėrė rankas. Taip jis gulėjo ilgai, bet nemirė.

— Miręs žmogus nieko nebegirdi, nieko nebemato, — aiškino tada jam Roza. Bet Henrikas girdėjo, kaip atvažiuo Mme. Perrault sušukuoti mamą, kaip Roza varstė drabužinės duris...

Ne, numirti nebuvo lengva. O susirgti? Juk tėtė sakė, jei sirgtum ar labai skaudėtų kas, nevažiuotumėm...

Henrikas atsisėdo ir emė galvoti. Jis spaudė rankas, kojas, šonus, bet niekur neskaudėjo. Būtinai reikėjo susirgti. Greitai ir sunkiai. Berniukas išėjo į virtuvę. Jis ieškojo ką nors suvalgyti, nuo ko skaudėtų pilvą. Bet pilvo skausmas — nedidelė liga. Dėl to mama nepasileistų namie — tėtė joku būdu neleistų!

Henrikasėjo iš kambario į kambarį. Visur buvo tuščia, tik mamos buduare girdėjosi balsai: tėtė nurodinėjo Mme. Perrault, kaip sušukuoti mamą.

Pagaliau mamos drabužinėje Henrikas atrado Rozą. Iš margaspalvės kabančių suknelių eilės jį traukė juoda su pilkų plunksnų apvadais. Ant minkštai apmuštos lentos jau stovėjo įjungtas prosas. Henrikas prislinko artyn. Jam patikdavo žiūrėti, kai Roza prosydavo.

— Kur riogliniesi? Dar prosą numesi, ar nusideginsi! — subarė jį dabar berniuką. Tuo tarpu supčirškė skambutis.

— Ateinu, ateinu! — nekantriai burbtelėjo Roza ir išpukstė pro duris.

Henrikas žiūrėjo į prosą. „Ar nusideginsi...“ girdėjo jis Rozos žodžius. Nusideginsu tikrai turi skaudėti. Ir po to, tur būt, reikia sirgti... Berniukas pasilenkė prie prosu. Į veidą tvoskė karštis. Jis užsimerkė ir abiem rankom griebė ikaitusią geležį...

(Bus daugiau)

TRYŠ BANDYMAI PAVAIZDUOTI LIETUVOS TRAGEDIJĄ

(Atkelia iš 3 pusl.)

m. Lietuvos atgimimo sąjūdžio premijotas romanas. Viršelis dail. Antano Rūkštelės. Mecenatai: Ona ir Valerijonas Šimkai. Romanas 254 psl., kainą \$4.50, gaunamas ir "Drauge".

Kompoziciniu atžvilgiu J. Gliaudos romanas gana tampa priimtinas. Nuo pradžios iki galo fabula sukasi apie tą patį. Laukesos liūne įsitaisiusi, partizanų būrį. Pamiškėje maišosi stribai ir įtraukia savo tinklan partizanų ryšininkę Aistą, kuri lankosi partizanų taktininkės Anelės trobelyje. Susižeidusi koją, Aista guli bunkeryje ir nenutuokia, kad jos simpatija donžuaniškas Banionis yra stribas. Dėl to į stribų naugus pakliūva naujas ryšininkas Dobilas. Tardomas ir mušamas, jie nieko neišduoda. Stribai pagaliau sugalvoja paleisti Dobilą gyvą drauge su partizanų vado kapitono Grandulio žmona, kad ji savo vyrui nuneštų ultimatumą nustatyti laiką pasiduoti, arba susilaikyti Grandulio dykikamečio sūnaus nužudymo ir jo kūno išmetimo šventoriaus patvorėje. Partizanai puola stribų štabo būstinę. Randa jau sušaudytus kalintus ūkininkus, bet neranda vado sūnaus. Drąsiame žygyje žūva daug kovotojų. Stribas Banionis patenka nelaisvėn. Grandulis nusprendžia paleisti stribą, kad nuvestų Aistą ligoninėn. Tačiau Aista Banionui šauna į veidą. Epilogas su skamba patetiškas himnas žuvusiems partizanams.

Autorius neapsiriboja vien tik tuo žygiu. Gana vaizdžiai nupiešiamas partizano Barkaus laukymasis miestelyje, kur patvorėje guli keturi partizanų lavonai, tarp jų ir Anelės. Ir kiti aprašymai — išniekintų partizanų lavonų laidojimas, Barkaus žuvinimas, kova prie bunkerio, o ypač sužaloto paklydusio partizano Pranciūzo pagalbos šaukimas (Būk gailestinga, motin, patausok mirštantį žinagorą) darniai paryškina anuometinių kovų tragiką.

Jeį romano struktūrinis sudėtymas ir kai kurių fragmentų raiškumas autoriui pavyko gerai, personažų pavaizdavimo lygis nepašoka vidurkio. Stinga šiltos, žemiškos paleitės, kuri suteiktų vyrams kūną ir kraują. Jau toks Viršila galėtų būti tikrai centrinė figūra. Jis turi visus duomenis: Lietuvos karys profesionalas, drausmingas, kupinas ryžto, bet drauge tėviškas ir šiltas kovos draugas. Apie jį mes sužinome palyginti daug. Viršila atėjo į mišką, kadangi bolševikai ištrėmė žmoną, o trylikametį sūnų Algrą dabėbėgantį nušovė. Blankiau pavaizduotas ir Viršila labai panašus kapitonas Grandulis. Kiti vyrai: Beržas, Brolis, Balnas, Arūnas, Dobilas susilieja toje pačioje drąsos, ryžto, idealizmo srovėje. Jie visi neapkenčia okupanto, visi daug meditoja, visi trokšta laisvės. Vis dėlto tikrų motyvų, nuvedusių juos į mišką, autorius kažkaip neišryškina. Seminaristas Brolis išėjo į girią tėvų palaimintas. Balnas kadaise paviliojo Arūno žmoną ir dabar stengiasi uoliiu partizanavimu išpirkti kaltę. Jie abu ir miršta drauge.

Nedaug apie tuos vyrus sužinome ir iš jų pokalbių, nes jie visi šneka beveik apie tuos pačius dalykus: paverėjus, sąjungininkus, apie artėjančią laisvę, apie raudojosios gurgulės sunaikinimą ir vėliau apie nustribinimą. Ir šneka jie labai vienodai. Aišku, kautynių tematika ir politika partizanams labai rūpėjo; viltis buvo kasdieninė duona. Tačiau dialogai be šurkštumo, be riebesnio sąmojo; taip pat žmonių santykiai be savisaugos padiktuo-

sio būrio partizanas Mikalojus, talentingas drožėjas.

Tikrovės romane nedaug. Įtikinančių dialogų irgi maža. Autorius į savo herojus žiūri nuostabos akimis, į jų psichologinę pusę mažai kreipdamas dėmesio. Be-

jokių išimčių jie visi yra didvyriai, Lietuvos laisvės gynėjai. Kariauja jie tikrai šauniai ir sumaniai. Vienu šūviu paguldo kvailai puolantį rusą. Pavyzdžiui, moliniame tvarte besigindami septyni kovotojai išguldo 67 emgebistus; pelkėje sunaikina ištisą galybę. Rusai lenda į spastus kaip mokykliniai vaikai. Toks partizanų šaunumo idealizavimas Barono prozą nejuočių nukelia į legendos plotmę. Skaitytojai dailinai gal ir patiks kai kuriais žygliais, bet sėkmės gausa ir situaci-

jų nepaprastumas prives suabejo-

ti. L. Tolstojus yra įrodęs, kad, per daug neidealizuojant savųjų ir be reikalo nesmerkiant priešo, prozoje galima pasiekti žymiai didesnių efektų. O dabar tiesiog nesinori patikėti, kad rusų kapitonas Buškov, medaliais apsikabinęs, lįstų į partizanų ugnį ir šauktų: "Vaikiniai, pirmyn, vaikiniai, pirmyn. Stalinas nepripažįsta abejonių. Nuo jo vieno vardo griūna tvirtovės." Taip pat neįtikėtini ir kiti rusų kvailumo ir cinizmo pavyzdžiai. Savo ruožtu neskoningai skamba mongolų tautybės lipdymas ant kokių nors kareivių padaryto žiaurumo.

Tiek romano struktūrai, tiek visai dvasiai itin kenkia keista anekdotiška istorija apie rusų karininko Šurkov pasityčiojimą iš dviejų lietuvių tarybinių rašytojų. Viskas atsiduoda farsu. Leitenantiškas su pistoletu priverčia vieną rašytoją su buteliu tvoti kitam į galvą. Tas aukštiešniškas krenta, atsimušdamas į radiatorių, ir trečiadienį, gegužės antrą dieną, miršta. Juk tą dieną mirė Petras Cvirka. Be abejo, Cvirka ir kiti jo bendraminčiai komunistų dogmos ar likimo inercijos varomi pataikavo rusams, tačiau logiškai neįmanoma, kad mažo kalibro enkavedistas tuo metu būtų išdrįsęs tyčiotis iš partijos globojamų propagandistų. Žinoma, tuo anekdotu autorius lyg ir norėjo pabrėžti anuometinių rašytojų pataikūnišką prisirišimą prie sovietinio lovio.

Apibendrinant galima pridurti, kad minėti romanai, mažiau ar daugiau, turi vargo su emocinės pusiausvyros išlaikymu. Į puslapius braunasi lietuvių tautai padarytos epochinės apimtys skriaudos, kaip šmėklos užgožamos vaizduotės ir mąstymą. Grožinės literatūros vėlikai parašyti reikia perspektyvos, atstumo, objektyvumo ir rašytojiškai šalto kraujo. O dabar visur matome mongoliškus bruožus, išdraskytus kaimus, žvėriškus enkavedistus, pamestus lavonus. Visur matome tik savo žaizdas. Mūsų klaidinga nuomone, visi tie, anuomet "šiltai" įsitaisę miestuose ir miesteliuose, buvo okupanto frankiai. Taip žiūrint į viską, romanų atmosfera pasidaro nepakeliama tvanki. O norėtųsi, kad apie aną nelaimingą dešimtmetį būtų rašoma su didesne savitvarda, būtų laikomasi platesnės istorinės skalės ir kuo didesnio įvykių autentiškumo. Grožinis romano balansas turi būti išlaikytas. Taip pat pageidautina, kad

R. Mozoliauskas

Partizano motina

★ AR JOSŲ NAMAS YRA PER MAZAS JOSŲ ŠEIMAI?

★ AR JOSŲ KROSNIS PASENO?

★ AR VASAROS KARŠČIAMS UŽEJUS NENORĖTUMET KVĖPUOTI GRYNU ŠALTU ORU?

★ CHICAGO TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ duoda paskolas prieinamoms ir patogioms išlygoms, \$500.00 ir daugiau, bet kokiems namų pagerinimams. O gal jums reikalingi pinigai kitiems reikalams? Arba gal norite įsigyti nuosavą namą, jei iki šiol jo neturite ir jums nusibodo mokėti aukštas nuomas?

BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIS KREIPKITES Į

Chicago Savings and Loan Assn.

PHILOMENA D. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat. 9 to 12:30.

partizanai atskleistų ne kaip rašiklaus partizaninio personažo. Visi trys rašytojai šia kryptimi ybet kaip realūs žmonės, moką kentėti ir džiaugtis, su plusais ir minusais, su visais individų bruožais. Dar iki šiol nesukūrėme

Maskva geriausiu bosu pripažino V. Daunorą

Prancūzijoje, Tuluzos mieste, vyks tarptautinis vokalistų konkursas. Sovietų Sąjungos, įskaitant ir Baltijos valstybes, solistai - kandidatai tam konkursui buvo parenkami varžybų keliu Maskvoje. Varžybos buvo pra-

dėtos pavasarį ir jos baigtos tik rugpjūčio mėn. Dalyvavo 35 solistai ir iš jų trims bus leista dalyvauti konkurse Prancūzijoje. Vilniuje pranešta, jog varžybose sėkmingai pasirodė sol. V. Daunoras ir vertinimo komisija Maskvoje lietuvių vienbalsiai pripažino geriausiu bosu. Tai pažymėjo "Tiesa". (E.)

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visais mūsų apylinkės. Dėkojame jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos andraštus iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

5% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

SIUNTINIAI - DOVANOS I USSR

SENA PATIKIMA FIRMA

Ir toliau tarnauja vis augandajai Klientūrai, ypač rasti tradiciniu būdu, kaip tarnavo 40 savo egzistavimo metų.

Jei esate vienas iš tūkstančių mūsų patenkintų klientų, dėkojame jums už jūsų paramą. Jei ne, prašome išbandyti mūsų patarnavimą ir tada jūs mums dėkosite.

PASTU GAUNAMI SIUNTINIAI TĄ PAČIĄ DIENĄ PARUOSIAM PERSIUNTIMUI.

Naujausio katalogo ir naujausių patvarkymų kreipkitės į

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

723 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

TEL: — 215 925-8455

NEW YORK CENTRAL OFFICE

240 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10001

TEL. (212) 725-2449

Arba į bet kurį mūsų skyriaus atstovą

PHILADELPHIA, PA. 19123
1013 N. Marshall Street
WA 5-8878

ELIZABETH, N. JERSEY 07201
950A Elizabeth Street
354-7008

BALTIMORE, MD. 21224
3206 Eastern Avenue
DI 2-2374

HAMTRAMCK, MICH. 48212
11415 Jos. Campau Avenue
365-6350

SO. BOSTON, MASS. 02127
390 West Broadway
AN 8-8764

KANSAS CITY, KANSAS 66102
18 South Bethany
AT 1-1757

CHICAGO, ILL. 60632
4102 Archer Avenue
Tel. 254-4144

MIAMI, FLORIDA 33138
6405 Biscayne Boulevard
FR 9-8712

BRANCH
CHICAGO, ILL. 60622
2242 W. Chicago Avenue
BE 5-7788

MINNEAPOLIS, MINN. 55418
2422 Central Ave. N. E.
(612) 788-2545

CLEVELAND, OHIO 44119
787 East 185th St.
486-1836

NEW BRITAIN, CONN. 06052
97 Shuttle Meadow Avenue
Tel. 224-0829

DETROIT, MICH. 48210
6460 Michigan Avenue
TA 5-7560

NEW YORK, N. Y. 10003
101 First Avenue
OR 4-3930

OMAHA, NEBR. 68107
6324 So. 32nd Street
731-8577

PARMA, OHIO 44134
5432 State Road
749-3033

PITTSBURGH, PA. 15222
346 Third Avenue
GR 1-3712

ROCHESTER, N. Y. 14621
683 Hudson Avenue
BA 5-5923

LOS ANGELES, CALIF. 90026
2841 Sunset Blvd.
213-382-1568

VINELAND, N. J. 08360
Parish Hall
West Landis Avenue
609-691-8423

SAN FRANCISCO, CAL. 94122
1236 — 9th Avenue
LO 4-7981

SEATTLE, WASH. 98103
1512 N. 39th Street
ME 3-1853

TRENTON, N. J. 08611
730 Liberty Street
LY 9-9163

SOUTH RIVER, N. J. 08882
168 Whitehead Avenue
257-2113

WORCESTER, MASS. 01604
82 Harrison Street
617-798-3347

HARTFORD, CONN. 06103
11 Charter Oak Ave.
249-6255

GLOBE PARCEL SERVICE, INC. yra PODAROGIFTS, INC. įgalioti imti dovanų užsakymus iš Sovietų gamintų daiktų: automobilių, šaldytuvų, televizijos aparatų, motociklų, rūbų ir t. t.

POKONCERTINĖ KAVUTĖ

Recenzijinis pašnekesys apie Aidučių ir Šalčių koncertus

DAIVA MATULIONYTE

Kaip paprastai daroma svarių nuomonių pareiškimo atveju, pasikviečiau pas save keletą ypatingai apie šį reikalą nusimanančių asmenybių, kad jos patvirtintų ir paskatintų mano abejingą žodį. Tai buvo po Aidučių (rugs. 18 d.) ir Astros ir Alfredo Šalčių (rugs. 19 d.) Jaunimo centre, Chicagoje, koncertų. Susirinko mano pastogėje tokie žmonės: p. Senavė Deja (garsus estų dailininkas), p. Schlag Erisch (vokietis), ponis Nuobodienė (žinoma meno bei moterų aprangos žinovė), p. red. Adolfas Absurdėlis (požeminio laikraščio leidėjas bei redaktorius, labai tvirtai bei liberaliai nusiteikęs) ir pagaliau stud. Satyrpuck Bach (klasikinės bei lietuvių liaudies muzikos mėgėjas). Aiškumo dėlei aš perteiksiu čia jų diskusijas lietuviškom vertime.

PONAS S.D.: Man Aidučių koncerte visai nepatiko scenos papuošimai. Tos pakabinotos juostos jokio pozityvaus efekto neišsukė. Pagaliau ta merlė taip neestetiskai buvo suplėšyta, kad atrodė lyg skudurai. Be to, ji net nebuvo išprosyta. Sakytai, kad vaizdas buvo labai prastas.

PONIA N.: O, taip, visai sutinku. Atrodė, lyg paskutinė minutė buvo viskas krūvon sumesta. Tiesa, gražiai dainavo, tačiau rūbai nevisai vykusiai mergaitės dabino. Bet tautiniai rūbai, kurios jos dėvėjo, dainuodamos Juozo Strolis ir Vytauto Jančio dainas, atrodė labai spalvingai. Deja, tos baltos suknelės! Nei linijū, nei nieko, tik apvalų ir ištisę.

STUD. S.: Jūs vis kalbate apie tokius menkniekius! Gi svarbiausia yra muzika! Be minėtų kompozitorių, jos dar dainavo Stasio Gailevičiaus, Giedros Gudauskienės ir Salomėjos Čerienės—Mulks dainas. Man labai patiko J. Strolis „Kai aš ėjau“ ir „Trys seselės žlugta skalbė“ atlikimas. Tačiau tos „Ilgesio dainos“ (St. Gailevičiaus) ir „Naujos dainos“ (G. Gudauskienės) nuskambėjo gana banaliai. „O Tėvyne manoji“, paskutinė programos dalis, sudarė progą ir solistėms pasireikšti. Čia Audronė Simonaitytė nunešė visas kitas savo turtingas ir sultingus balsus.

PONAS S.E.: Kaip tai nunešė? Jos yra išlavintas balsas, tai iš jos ir daugiau reikalaujam. Man tai patiko visos: Marytė Juzėnaitė, Nijolė Pračkailaitė ir Vaigalė Kavaliūnaitė. O jei Liucija Buivydaitė — Ambrosini būtų retkarčiais pustoniu neuždainavus, tai ir jos dainavimas visai būtų buvęs priimtinas.

RED. AB.: Bet jos, Lucijos, ta daina „O Tėvyne manoji“ visiškai netiko užbaigai. Anot Valtaire, „Ce qui n'est pas vrai, n'est pas candide.“

PONAS S.D.: Man iš dalies Aidučių gaila. Turėtų jos rasti įdomesnį būdą dainoms pristatyti, nepasitenkinti vien tik vietų kaitaliojimu bei trafaretiniu, žibuoklėmis persunktu eilėraščių „Svajonės“ deklamavimu.

PONIA N.: Taip, taip, gal koki montazą, supraskit, irėmavimą, kaip vaza gėlėm, šaldytuvus maistui, kojinė kojai...

STUD. S.: Atleiskit, gal Jūs, ponai, per daug entuziazmo, kaip menininkė, rodote.

PONIA N.: Ačiū, bet ar nesutinkate?

PONAS S.E.: Būtinai sutinku. Publikai nusibosta matyti tik besikaitaliojančią vaizdą o vis tiek tebegirdėti tą patį garsą.

STUD. S.: Manyčiau, kad ypatingai reikia atkreipti dėmesį į Alice Stephens kruopštų ir muzikalų Aidučių paruošimą, o taipgi pagirti akomponuotoją Geraldine Niwanski. Tik gaila, kad p-lė Niwanski nepasirodė scenoje. Jai skiriu bent du aplodismentus.

RED. AB.: Gi Tolstojus, matydams nuogą slieką, pasakė: „Meilė akla kai kuriais atvejais“.

PONAS S.E.: Pagirtinas ir punktualumas. Tvarka visuomet pageidaujama.

PONIA N.: Bet ar nepatiko jums Astra ir Alfredo Šalčiai?

PONAS S.D.: Kaip ne! Koncertas labai linksmas bei nuosirdus. Nesitikėjau šitokio žanro pasirodymo ir buvau maloniai nustebintas.

STUD. S.: Taip, sveika neužsisiklėti muzikoje. Kas arti prie širdies bei jausmų, to verta pasiklausyti. Astra ir Alfredo aiškiai nunešė visas kitas savo turtingas ir sultingus balsus.

PONAS S.E.: Kaip tai nunešė? Jos yra išlavintas balsas, tai iš jos ir daugiau reikalaujam.

Astra ir Alfredo Šalčiai dainuoja Jaunimo centre, Chicagoje.

Nuotr. V. Norėkio

gal įdomiau, jei ateityje jie pabandytų pajavairinti antrą balsą, nesiribojant vien terciomis.

PONAS S.E.: Sutinku, Satyr, tačiau dėl informacijos norėčiau pažymėti, kad jie Vokietijoje jau yra nemažai pagarsėję. Gi jų pirma plokštelė (vokiškai įdainuota) išparduota, jau net laukiamas antros laidos. Vokietijoje šis lengvo pobūdžio dainavimo stilius labai populiarus.

PONAS S.D.: Man patiko ir Reiner West, kuris dainavo toje pačioje programoje. Nors gal dabar gana daug panašių kaip jis yra, vis tiek buvo įdomu išgirsti.

PONIA N.: Sakyk, stud. Satyr, kaip patiko Mike Drost orkestras, kuris palydėjo visas dainas?

STUD. S.: Nu, šokiams bei lengvai muzikai jis tinkamas, tik man atrodo, kad Astra ir Alfredo galėjo ir be jo ir be Reiner puikiai apsieiti.

RED. AB.: Man visai nepatiko.

Man atrodo, kad Astra ir Alfredo nieko ypatingo, po dvidešimt metų nebus nei šnipšt.

PONAS S.D.: Kad tu Adolfai, vis pesimistiškai ir nekrikščio-

niškai nusiteikęs. Jie nesipūtė čia kokiais iškilais menininkais. Reikia pagirti p. Petrutį ir Margutį, kad napabijoję išbandyti ir naujo pobūdžio koncerto.

Taip ir užsibaigė tos gyvos diskusijos. Svečiams išėjus, nuta-

riau susilaikyti nuo savo svarių nuomonių pareiškimo dėl susidariusių tam tikrų sąlygų. Prisiminiau tik ką p. Aglimas pasakė: „Man visos lietuvių jaunimas gražus ir gražiai dainuoja, bet nenorėčiau vien tik jų gražumu pasitenkinti — lyg kažko trūktų“.

ALBRECHTAS DUERERIS

(Atkelta iš 4 pusl.)

taip gausiai apdovanotas, toks darbštus ir toks įvairus savo sugebėjimuose, jeigu būtų gimęs Tuskaniijoje, jeigu būtų galėjęs studijuoti Romos meną, kaip kad mes, jis būtų buvęs geriausias Italijos dailininkas, kaip dabar jis yra žymiausias tarp vokiečių.

Duererio poveikis vėlesnei meno raidai

Duererio genijus glūdi nutolime nuo klasikinių bendrybių,

jo įsisąmoninime į paprastos žmogiškos patirties svarbą, kuriant originalų meną. Savo paskutiniame paveiksle, kuriame suvedamas jo viso gyvenimo patyrimas, „Keturiuose apaštaluose“, vokiečių meno vainikė, jis pasiekė Reformacijos laikų meno viršūnę. Duererio grafikos meno įtaka buvo milžiniška. Beveik visas Šiaurės Europos XVI šimtmečio menas patyrė jo kūrinių poveikį ir jo motyvai buvo plačiai naudojami dailininkų nuo Prancūzijos ligi Lenkijos ir net-

gi Balkanuose, nuo Ispanijos ligi Naujojo Pasaulio. Vėliau jo grafikos darbai suvaidino raktinį vaidmenį italų manierizmo raidoje. Kaip didžiausias Reformacijos laikų dailininkas, jis įvykdė visus ankstesniųjų dailininkų troškimus. Jo šviesus protas suprato naujas problemas, ir jis tiksliai įsijungė į jų sprendimą ir giliai įsikverbė į gyvenimo paslaptis. Jis atidarė kelią į naują amžių ir nustatė pavyzdžius, pagal kuriuos menas vertinamas.

Saltiniai:
Craven, T.: From the Renaissance to the present day. New York, 1962;
Heinzel, B.: Duerer, New York, 1968; Newton, E.: The Arts of the Man, New York, 1960; Panofsky, E.: A. Duerer, Princeton, 1955; Slesick, M.: Duerer, New York, 1964; Woelflin, H.: Die Kunst Albrecht Duerers, Muenchen, 1964.

G Ė L Ė S

Vestuvėms, banketams, laidotuvėms ir kitoms progoms
G U Z A U S K U
Beverly Hills Gėlinėlia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

ALICE'S RESTAURANT
Lithuanian & American Style
Served Daily
Meat or Ham Dumplings w/bacon w/bacon sauce, Cheese Dumplings & Sour Cream Knishs & Sour Cream
FEATURING NOW
Our Famous Cold Beet Soup
CLOSED SUNDAYS
3206 N. HALSTED. 842-8813

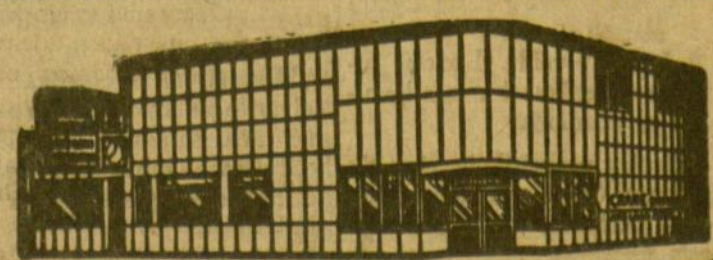

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PROspect 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6%

5%

Mokamas už dviejų Metų Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00
Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

* Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
* Portretūra
* Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Telef. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

NESENI ĮVYKIAI LIETUVOJE

Atvaizduoti neseniai išėjusiame O. Nendrės romane

ANTROJI BANGA

Apie šį romaną rašo:

“O. Nendrė lengvu sti'umi mum pristato Lietuvos ūkininką: nefantazuotą, bet tikrą tiek savo šiore, tiek savo vidumi: siekiantį aukštų idealų, „ilial religinga, suprantantį socialinius reikalus“ (Darbininkas, *970, 73 nr.).

“O. Nendrės pasakojimas apie „ai yra subtilus ir patrauklus. Ištiesi visa knyga yra parašyta gyva ir sklandžiai dialogine forma. Todėl besikaitant tarsi užsimiršti, kad turi knygą rankoje, o vien tik klausaisi gyvų pokalbių, pats pasijunti besąs tarp gyvų žmonių“ (Tėviškės Aidai, 1970, 42 nr.).

Knyga gaunama “DRAUGE” ir pas platintojus.

Kaina \$3.50.

Greičiausias, taupingiausias ir paprasčiausias kelias siųsti

DOVANAS

savo giminėms į Lietuvą ir USSR yra nupirkti jiems

PREFERENTIAL SPECIAL RUBLE CERTIFICATES

— SPECIALIŲ RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS —
kurios galima pakeisti į pirmos rūšies prekes specialiose Vneshposyltorg'o užsienio valiutos krautuvėse.
KOKYBĖ YRA AUKŠTA — KAINOS ŽEMOS

Naujo katalogo apie šituos pažymėjimus kreipkitės į bet kurią mūsų pristigusių firmų:

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
TEL. — (212) 281-7729

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
TEL. — (215) 925-3455

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036
TEL. — (212) 245-7905

AR TIESIOGINIAI Į:

PODAROGIFTS, INC.

D Ė M E S I O Į NAUJAS ADRESAS:

240 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10001

TEL: (212) 685-4537

Chrysler-Plymouth Prices start at

\$1915*

*\$1915. Manufacturer's suggested retail price for a Cricket available at selected Plymouth dealers. Price excludes state and local taxes, destination charges, and dealer new-car preparation charges.

AUTHORIZED DEALERS CHRYSLER MOTORS CORPORATION

BALZEKAS MOTORS

PLYMOUTH — FURY — VALIANT — SATELITE — STATION WAGONS
ROADRUNNER — BARRACUDA — DUSTER

Pirkite dabar, kai kainos yra žymiai sumažintos 1971 metų visiems automobiliams prieš pasirodant naujiesiems 1972 modeliams.

4030 Archer Avenue

Tel. — VI 7-1515

NAUJI LEIDINIAI

• Kostas Ostrauskas, **KVARTETAS**. Dramos. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas 1971 m. Chicagoje. Tiražas 500 egz. Spaudė Morkūno spaustuvė, 6051 S. Ashland Ave., Chicagoje. Knyga kietais drobės viršeliais, 170 psl., kaina 5 dol., gaunama ir "Drauge".

Sulaukti šiandien šiose sąlygose žinomo mūsų naujosios dramaturgijos reprezentanto šviežios knygos yra neeilinis literatūrinio gyvenimo įvykis. Daugelio skaitytas ir daugelio įvairiais atvejais matytas scenoje, Kostas Ostrauskas štai mums pateikia vienoje knygoje net keturis gabalus savo dramaturginės kūrybos: "Gyveno kartą senelis ir senelė", "Duobekasiai", "Kvartetas" ir "Metai". Pirmieji du jau statyti ir Chicagoje, paskutiniai du visai nauji ir laukiami. Idomu dar ir tai, kad visa ši knyga, visi šie keturi dalykai lyg sudaro tam tikrą tarpusavio vienumą, ne vien grynai išraiškos ir turinio, bet ir bendros kompozicijos prasme, nes pvz. knygos pradžia ir pabaiga, lyg viso užuominos rėmai, pateikia tą patį, tik truputį kiek kitaip modifikuotą senelio ir senelės dialogą.

Visai suprantama, jog Kosto Ostrausko dramaturgija, kaip visomis savo pastangomis besiremianti į šiandieninę avangardinę jos raidą, mūsų turės ir labai karštų gynėjų ir gana rezervuotų bei atsargių vertintojų. K. Ostrausko dramaturgija, kaip jaučia visas jos įspūdingas ir charakteringiausias puses, maitai, kaip jis pats stengiasi būti prie šios raidos lipės prielips. Tai suteikia ir skaitytojui tvirtą įspūdį, kad autorius žino, ką daro, kad nereikia bijoti, jog štai ima jis kur nors ir suklyps. Tačiau vieno dalyko knygoje tai šen, tai ten reikia pasigesti, būtent — paties autoriaus didesnės individualybės. Negalėtume sakyti, kad patys ryškieji šiandieninės amerikiečių, prancūzų ar vokiečių moderniosios dramaturgijos žulai taipgi jos stototų, kad būtų susinivelavę bendrose temų ir priemonių plotnėse. Betgi iš to, vis dėlto stipriai individualaus jų katilo šį kartą gana sunku ištraukti ir K. Ostrausko individualybę, gerokai gožiamą didžiųjų įtakos ir šešėlio. Knygos temose ir jų išraiškos tendencijose pasigendi išorės mažiau veikiamo, to tikrojo K. Ostrausko "Aš".

• Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos 1529 metų **STATUTAS**. Vertė Jonė Deveikė. Vertimą spaudai parengė, įžangą ir žodynėlį parašė bei bibliografinę sudarė Aleksandras Plateris. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas 1971 m. Chicagoje. Tiražas 600 egz. Library of Congress Catalog Card Number: 74-161347. Spaudos darbus atliko Morkūno spaustuvė ir Litho Art Studio Progress Printing Co. Didelio formato, kietais drobės viršeliais, 261 psl. leidinys. Statuto tekstas pateiktas lietuvių ir originalo kalbomis. Tokią imponantišką apimties knygą leidžiant, spaustuvininkų darbas atliktas pasigėrėtina. Leidinį malonu paminti ir rankas ir padėti į rinkinių

knygų lentynas. O apie jo mokslo liniją paruošimą ir apimam visokeriopą kultūrinę bei istorinę reikšmę teparašys kada nors vėliau platesnėje recenzijoje mūsų teisės istorijos žinovai, šio dalyko specialistai. Leidinio kaina 15 dol., gaunamas ir "Drauge".

• **BOOKS ABROAD**, Volume 45, Number 3, Summer 1971. An International Literary Quarterly. Leidžia Oklahomos universiteto leidykla. Redaguoja Ivar Ivask. Redakcinėje kolegijoje yra ir lietuvis prof. Rimvydas Šilbajoris. Žurnalas išleista keturis kartus metuose, didelio formato, iliustruotas, netoli 200 psl. Metinė prenumerata 8 dol. Adresas: Book Abroad, 1005 Asp Ave., Norman, Okla. 73069.

Korpusinė šio numerio dalis skirta žymiajam argentiniečiui poetui, beletristui ir kritikui Jorge Luisi Borges. Šiaip daugiau pusę žurnalo užima grožinės literatūros knygų recenzijos, apimančios visų tautų raštiją. Baltams ir ugrofinams skirtuosius puslapius kiekvieną kartą recenzuojamos bent kelios naujausios ir lietuvių k. išleistos knygos. Šį kartą R. Šilbajoris aptaria Vilniuje išleistą Juozo Apučio apsakymų rinkinį "Horizonte bėga šernai" ir išleistą K. Ostrausko romaną "Pragaro pošvaistės". Išleido Balys Jacikevičius. Techniškai paruošė, o taip pat ir atspaudė pats leidejas. Didelio formato, 230 psl. knyga, liudijanti šiaip ar taip mūsų išsivijos literatūrinio kelio gyvastingumą, kai vien tik apie aną Vytauto Alanto knygą įvairiausioje spaudoje tiek buvo prirašyta, tiek prisigintyta, tiek įvairių nuomonių pasakyta, tiek iškelta problema domėtasi.

• Lietuvoje antrą kartą išleistas albumas "Velniai" — su dail. A. Žmuidzinavičiaus kolekcijos 100 velnių reprodukcijomis. Albumo išleista 40,000 egz. ir tekstas, be lietuvių, dar rusų, anglų ir vokiečių kalbomis.

• Lietuvoje išleista septintoji almanacho "Muzika ir teatras" knyga (144 psl.). Aptaria E. Balsio oratorija "Nelieskite mėlno gaublio", V. Barkausko simfoninis kūrinys "Trys aspektai", 1970 m. teatro pastatymai ir kt. (E.)

• Vilniuje išleista žemaitės raštų knyga "Prie užvertos langinės" (tiražas — 30,000 egz., 494 psl.). Idėta apsakymai: "Marti", "Topylis", "Petras Karmelis", "Kelionė į Sidlavą" ir kt. (E.)

• Latvių leidykla "Liesma" išleido Just. Marcinkevičiaus dramą "Mindaugas". (E.)

Kultūrinė Kronika

Dail. Vytauto Kasiulio darbų paroda Chicagoje

Paryžiuje savo dailės galeriją turinčio ir plačiai žinomo mūsų dailininko Vytauto Kasiulio darbų paroda Chicagoje atidaryta lapkričio 13 d. ir Čiurlionio galerijoje ji vyks iki lapkričio 21 d. Parodą rengia ir visa jos paruoša rūpinasi Lietuvos gydytojų sąjungos pagalbinis moterų vienetas. Parodos atidaryman iš Paryžiaus į Chicago atskrenda ir pats dailininkas Vytautas Kasiulis. Atrodo, tai bus viena išskirniausių šio sezono parodų mūsų šalyje Čiurlionio galerijoje.

Pasikeitimai M. Čiurlionio monografijai anglų kalba leisti komitete

Ryšium su inž. Eug. Vilko persikėlimu iš Chicago į Kaliforniją, o taipgi Pr. Čepėno pasitraukimu iš komiteto, komitetas persitvarkė šitaip: jo

pirm. liko P. Gaučys, sekr. dail. K. Varnelis, išd. J. Jurkūnas ir nariai — K. Bradūnas, komp. D. Lapinskas ir dail. V. O. Virkau.

Monografijos paruošimas užtruko, nes esamose sąlygose ir truko, nes esamose sąlygose išsivijoje susidurta su negreit nugalimom kliūtim, ypač sprendžiant leidyklos reikalaujamą aukšto lygio spalvotų nuotraukų problemą.

Spausdinami Lietuvių rašytojų draugijos įstatai

Valdybos rūpesčiu, pranciškonų spaustuvėje Brooklyne spausdinami Lietuvių rašytojų draugijos įstatai. Į juos taip pat įjungta visuotinių susirinkimų ir korespondencinių balsavimų pataisos bei papildymai dvidešimt metų bėgyje. Leidinyje taipgi bus Liet. rašytojų draugijos metinės premijos skyrimo nuostatai ir jos narių sąrašas.

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASE SEMENIENE

Kur nuveda draugystė

"Friends" yra filmas apie pavojingą draugystę, vedančią prie katastrofos, bresantiams pika-plaukiams vaikams ir jų močiutėms.

Lewis Gilbert, kurio paskutinis surežisuotas filmas buvo tas baisus pinigų besivaikęs "The Adventurers", dabar čia nukrypo į visai priešingą pusę. Tačiau ir šiame filme jam trūksta pagrindiniai ne tik talento, bet ir skonio. Tiesiog yra ciniška taip apgaviškiškai išnaudoti jaunystę, nekalumą, saulėlydžius ir visa kita, besirangčius ekrane su kliūtimis.

"Friends" yra persunktas droviai besišypsantiomis didelėmis nekalto akim jaunuais veidais, kurie nufotografuoti visai iš arti. Muzika, lydinči filmą, yra sirupiniai saldi, vietomis gi pertraukta banalių dainų, Elton John dainuojamų. Ekrane tiek daug idiliškų siautimų laukuose, daugybės sentimentalių saulėlydžių, taip daug dirbtinių jausminių aukštumų ir tiek daug pakįsama pirština jaunajai publikai, kad pagaliau visa tai virsta nepaprasta parodija.

Pasakojimas sukasi apie anksti subrendusią jaunuolių meilės istoriją. Paul, septynioliktus metus einantis, yra sūnus turtingo, bet jam abejingo ir su žmona persiskyrusio anglų prekybininko, gyvenančio Paryžiuje. Berniukas rūko ir pavagia iš tėvo automobilį. Bet šiaip jis nekalta vyrukas. Vieną dieną zoologijos sode jis sutinka Michelle, keturiolikos ("ir pusės") metų, ką ji taip patraukliai pabrėžia). Neseniai tapusi visiškai našlaite, mirus tėvui, ji liko apstuldytė pusseserės globoje Paryžiuje.

Mažoji prancūziukė, kalbanti su žaviu akcentu angliškai, ir anglų berniukas greit susidraugauja. Vieną dieną jis įvažiuoja į ežerą su tėvo mašina. Išsiganę jie pabėga vienai dienai. O vėliau ir visai savaitei. Ir pagaliau jie kartu apsigyvena gražioje trobelėje pietų Prancūzijoje, kur mergaitė vasarodavo su tėvu. Ramioje, gražios gamtos apsuptyje vietoje jie žaidžia kaip suaugę namų atmosferoje, kol viskas pavirsta rimtu reikalu.

Po įprastinio jaunuoliško kikenimo, dūkimo ir net pagal suaugusiųjų paprotį rimtos susipykimo, pagaliau abudu nusideda. Mergaitė laukiasi kūdikio, jis gi susiranda darbo, bet jų vaikys-

tė dar jų neapleidžia. Jie suvaidina savo vestuvių sceną, o kūdikiai gimus, išlinkę į bažnyčią, nudaudo, kad patys pakrikštija vaiką. Jaunoji Anicee Alvina ir Sean Bury menki aktoriai, bet abu žavūs jaunuoliai. Jie parodo didelę pagarbą vienas kitam. Juose atsispindi tiek daug nekalto ir švelnumo.

"Friends" persunktas lyriškumu, nuo muilo burbulų pūtimo ir orų ligi gėlių rašymo. Dar niekad jauni ismylejėliai tiek daug nelakstė saulėtai laukais, kad pasiektų taip mažai vertingų tikslų. Gaila, kad jaunuomenė priima šį filmą už labai vertingą. Teko girdėti lietuvių šešiokių jaunuolių, giriančių "Friends" kaip kažką nuostabaus.

Tačiau rimtai vertinant, galima pasakyti, kad be tokių "Draugu" nebūtų nuostolio nei filmų bendrovėms (nors jis pini-guose skina sau kelią), nei žiūrovams. Klasifikuojamas tik jaunuoliams virš 17 m., o jaunesniems su tėvu ar globėju palydėjimu į teatrą.

We give you a little something extra for your money*

*like the highest rates

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Ill. 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$155,000,000. RESERVES OVER \$13,500,000.
OFFICE HOURS:
Monday, Tuesday, Thursday and Friday, 9 A.M. to 8 P.M.
Saturday, 9 A.M. to Noon • Wednesday, No Business Transacted

šas. Leidinį gaus visi draugijos nariai.

Montrealio Gintaras Chicagoje

Montrealio lietuvių jaunimo ansamblis Gintaras, atlikęs sėkmingą kelionę Kanados vakaruose, rengiasi koncertui Chicagoje. Margočio radijo programos kviečiamas, Gintaro ansamblis atvyksta spalio 23 d. Koncertas rengiamas Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje.

UŽSAKYKITE DABAR GERIAUSIĄ DOVANĄ

Į LIETUVĄ

Geriau negu grynai pinigai ar bet kokie daiktai

SPECIALŲS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAI

INTERTRADE EXPRESS CORP.

Pirma jums apie tai pasakėme, o jūsų giminės sako "taip".

Su specialiais Rublių Pažymėjimais jūsų giminės gali įsigyti, ką jie tik nori, už didelę reguliarią kainą. Panašiai, jei nuvykęs į krautuvę su 100 dol. gautum prekių už 200 dol. ar 300 dol. ar net ir daugiau. Pilnai garantuota ir apdrausta. Tikrai Intertrade Express Corp. duoda jums kuo greičiausių pataravimų. Šie Pažymėjimai pristatomi jūsų giminėms į namus už 3 savaites.

KAINA \$2.13 už vieną Specialų Rublį

Visiškai jokių kitų primokėjimų.

Reikalaukite mūsų NEMOKAMO ILIUSTRUOTO KATALOGO.

Užsakykite Dabar. Užsakykite Tik Per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
Penktas aukštas

New York, N. Y. 10010
Tel. — 982-1530

Labai svarbu!

AUTOMOBILIAI

Tik trumpam laikui

MOSKVITCH 412E \$2,995.00
ZAPOROZHETS ZAZ 966 \$1,895.00

Gaunami labai ribuoti skaičiai — Tad NELAUKITE — Užsakykite DABAR. BUTAI

Reikalaukite mūsų Specialų Biuletenį.

J. Tumas - Vaižgantas filme "dėdienės" motyvus. Scenarijų paruošė V. Žilinskaitė. Skelbiama, kad tai esanti tragedija buvusiais tamsiais ir žiauriausiais baudžiavos metais. (E.)

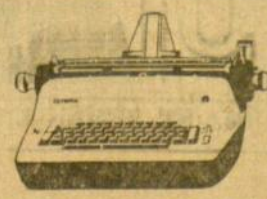
Lietuvoje baigtas sukurti spalvotas filmas "Tas prakeiktas nuolankumas", pagal J. Tumo - Vaižganto apysakos "Dėdės ir

OLYMPIA
ROYAL
GRUNDIG
ZENITH

SPARTA

J.L.Giedraitis,
10 Berry Drive
E. Northport, N.Y. 11731
Tel. (516) 757 0055
Chicago 476 7399 vakare

RAŠOMOS VISOMIS KALBOMIS: IR ELEKTRINĖS. RADIO, TV IR BIZNIO MAŠINĖS, PIGIAI IR GREITAI.

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME
LOANS

INSURED
SAVINGS

Serving the Lithuanian Community
57 years with personal attention

4071 Archer Ave. (West of California Ave.)
Chicago, Illinois 60632 Tel. LA 3-8248

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktoriai

Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7 1741-2

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9800

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Tel. Grovehill 6-2345 6
410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-04

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

PETRAS BIELIONAS

1348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3404

POVILAS J. RIDIKAS

3354 SO. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. OLYmple 2-1003

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS

649 East 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2228

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925—5988

SESIŲ DOVANA SPAUDAI

Pokalbis su Irena Šereliene

Vaikų spaudos rūpestis paliečia mus visus ir džiaugiamės pasirodantiems jiems skirta literatūra. Vaikai ar vaikaičiai noriai skaito vienintelį laisvojo pasaulio vaikų laikraštėlį "Eglutę", bet kad ji jau sulaukė 20-mečio, retai prisimenam.

Ši graži ir reikšminga sukaktis bus paminėta š.m. lapkričio 7d. 3 val. p.p. Chicagoje. Malonu, kad šiam reikalui į talką įsijungė Chicagos skautės, pasiryžusios išsinešti B. Brazdžionio "Meškiuką Rudnosiuką."

Cia ir norime išgirsti kelias mintis iš pačios režisierės, besišypsančios Irenos:

—Dauguma skaučių yra "Eglutės" skaitytojos. Surosti jai gimtadienį mus paskatino vaikų rašytoja Elena Juknevičienė. Ilgai posėdžiauti šiuo klausimu mums neteko. Tuntininkės Aldonos Palukaitienės pritarimu, visos išsijungė į darbą. Esame Aušros Vartų tunto, Kunigaikštienės Gražinos vyr. skaučių būrelis. Mūsų yra 11 sesių.

—Kodėl pasirinkote "Meškiuką Rudnosiuką?"

—"Meškiuko Rudnosiuko" autorius Bernardas Brazdžionis yra buvęs "Eglutės" pirmasis redaktorius, todėl ir jautėme didelį norą parodyti scenoje jo kūrinį.

GAILUTĖ VALIULIENĖ

Muzikė Giedrė Gudauskienė yra sukūrusi šiam veikalui muziką ir mums atsiuntė gaidas. Įjungiamė ir skaučių chorą, kuriam vadovauja Danutė Gierštikienė. Ir pats Manigirdas Motekaitis neatsisakė palydėti pianino garsais visą mūsų pasirodymą. Kad visi pasidžiaugtumėm darniais judesiais, dvi baletų studijos — Valeckytės ir Valeišaitės jau kuria šokių.

Irena Šerelienė
Nuotr. V. Noreikos

KARAS TARP MINI IR MIDI

Drabužių apžvalga jubiliejinė madų parodoj

Kai prieš 10 m. nedidelis Cicerio Putnamo seselių rėmėjų būrelis nutarė suruošti pirmąją madų parodą, niekam nekilo mintis, kad tai buvo pradžia didelio užsimojimo — kad ją seks visa eilė kasmet ruošiamų parodų Chicagoje ir Cicerioj, kad jos pasieks kitas lietuvių kolonijas, kaip Detroitą, Clevelandą ir net kanadišką Torontą. Šįmet spalio 9 ir 10 d. rengiama dešimtmetinė jubiliejinė madų paroda — apdarų apžvalga.

Tai ką gi joje mes matysime? Per 10 m. daug kas pasikeitė. Naujos medžiagos, nauji stiliai, kiti tokie siuvimo metodai ir skirtingas mūsų skonis. Šioje jubiliejinėje parodoje bus įdomu pamatyti, ką mes dėvėjome prieš 10 metų. Taip pat matysime šių dienų naujausias madas, kurios yra labai įvairios ir įvairpalvės: sportiniai drabužiai, suknėlės dienos ir vakaro dėvėjimui, ilgos ir trumpos kelnės. Nebus pamiršti ir lietuviški tautiniai motyvai ir austos juostos.

Šiuo laiku drabužių stiliai ir siuvimo metodai keičiasi daugiau negu bet kada. Ne taip seniai "mini" buvo užkariavęs madų pasaulį. Priverstinai madų kūrėjai bandė išpūsti ilgus, vadinamus "midi" sijonus, 1971 m. yra

MARIJA REMIENĖ

pavadinoti mini — midi karo metais. Kai atsirado vadinami "hot — pants", išaiškėjo, kas karą laimėjo. "Hot — pants" tapo gyvu "midi" pasmerkėju. Taip staigiai madų stiliams besikeičiant, kiekviena moteris suka galvą, kokio ilgio drabužius ji turi dėvėti. Paskutiniu metu vis daugiau moterų domisi siuvimu namuose. Spėjama, kad ateityje visos mados bus kuriamos ir pritaikomos namuose individualiai. Tuomet pasibaigs kūrėjų diktavimas, ginčai dėl ilgio, spalvos ir abejonės ar tas, ar kitas rūbas tinka šiandien dėti. Kiekviena moteris turi žinoti savo gyvenimą, savo asmenį ir nuspręsti, kas jai geriausiai tinka ir patinka. Šių dienų moteris yra veikli savo aplinkoje, ji vis mažiau turi laiko praleisti salonuose. Ji pasirenka apdarus ir medžiagas, kurios atitinka jos aplinką ir jos darbą, kurios lengviau yra pasiuvamos. Visa, kas ra sunkiai pasiuvama, yra taip pat sunkiai dėvima.

Kadangi šioj madų parodoj, kaip ir visose ankstyvesnėse, yra rodomi savo pačių pasiūti ar net sukurti drabužiai, tai čia bus proga pamatyti, kaip individualiai galima pasipuošti. Parodą ruošia

Putnamo seselių rėmėjai Chicagoje ir Cicerioj bei didelis būrys talkininkių.

Moterų veikla prie lietuviškojo muziejaus

Praeitą sekmadienį Balzeko lietuvių kultūros muzėjaus pagelbinis moterų vienetas turėjo įvykti susirinkimą. Jis turėjo įvykti sode, tačiau dėl blogo oro, dviem židiniais spragsint, susirinkimas buvo Irenos ir Stasio Balzekų namuose.

Trumpame valdybos ir direktorių posėdy išrinkta nauja valdyba: Adelė Zunienė — pirm., Eleonora Zapolienė — 1 vicepirm., Judy Stoen — 2 vicepirm., Irena Norbutienė — prot. sekr., Evelyne Norbutienė — susiraš. sekr., Izabelė Baltramaitienė — istorikė ir Marija Krauchunienė — patarėja.

Direktorės išrinktos: Emilija Balzekienė, Irena Balzekienė, Verna Olienė, Vincenta Radvilienė, Ona Ankers, Jane Beck, Marion Eisin, Jagiella, Eva Jerome, Teodora Kuzienė, Mae Madson, Julija Mankus, Margi Mankus, Kathleen McDonald, Helen

Pius, Agnė Prusis, Stasė Semėnienė, Ella Swinarski, Vicki Vlasis ir Weber.

Revizijos komisijon įėjo Ona Aukers, Teodora Kuzienė ir Verna Olienė.

Marija Krauchunienė, kurios vadovybėje įsikūrė Moterų vienetą, lieka steigiamąja pirmininke ir garbės nare. Jai padėjo Irena Balzekienė viso vieneto vardu.

Garbės pirmininke yra Juzė Daužvardienė.

Meninėje dalyje, kurią pravedė E. Zapolienė, dvi sesutės Kristina ir Marytė Giedraitytės nuotaikingai padainavo, gitarai pritariant, lietuviškų ir angliškų dainų.

Valdybos narių puošniai suruoštos gausios vaišės narės ir apščiail atsilankusios jų viešnios diskutavo aktualiomis temomis ligi sutemų.

Pabaltijo tautų delegatės Moterų klubų gen. federacijos konvencijoje Pittsburghe. Iš k.: latvė H. Ozoliņa, III-oji — estė J. Kurman ir lietuvių del. V. Leskaitienė. Nuotr. Ray Herbert

VAIKŲ RAŠYTOJA N. BUTKIENĖ

Jos mirties metinių proga

C. BUTKYS

Prieš metus — 1970 m. rugsėjo 13 d., po operacijos širdžiai sustojus netikėtai mirė N. Butkienė.

Apie jos gyvenimo veiklą yra trumpai parašyta Lietuvių Enciklopedijoje (lietuvių ir anglų kalba). Taipgi praeitais metais gražiai ją paminėjo "Draugo" Moterų gyvenimo skyr. redaktorė St. Semėnienė. Tad šį kartą noriu tik parašyti apie jos veiklą, mėginant sukurti Kaune pastovų vaikų teatrą, o vėliau leisti vaikams laikraštėlį "Vaikų žodis". Man, kaip jos vyrui teko tvarkyti tų abiejų jos sumanymų finansinius reikalus — eiti administratoriaus pareigas.

1927 m. kurdama vaikų teatrą, ji nebuvo šioje srityje nei profesionalė, nei diletantė mėgėja, nes tam sumanymui kruopščiai ruošėsi. Dramaturgią bei režisūrą

Vaikų rašytoja N. Butkienė su vyru ir sūnumi.

galėjo tuoj pat stoti į universitetą. Tada įstojo į Dailės akademiją, nes turėjo gabumų piešti.

Pati parašydavo ir režisuodavo

Savo vaidinimams ji pati parašydavo veikaliukus. Juos pardavdavo vaidinimų metu vietoje programų. O paskui Švietimo ministerija pirkdavo pradž. mokyklų knygynams.

Ji pati kurdavo kostiumus, parašydavo muziką ir režisuodavo.

Pirmas spektaklis įvyko Aušros mergaičių gimnazijos tėvų komiteto vardu. Jo pirm. buvo inž. Skardinskas, o gimnazijos inspektorius kun. Kisielius.

Tame vaidinime pirmą kartą šoko tos gimnazijos mokinės, vėliau pagarsėjusios balerinos Juozapaitytė ir Adomavičiūtė.

Valstybės teatras Kaune buvo nedidelis, pardavus visus bilietus, vos galima buvo padengti išlaidas.

Vaidinimas praėjo su dideliu pasisekimu. Kostiumais žavėjosi

zija pagadino santykius su Valstybės teatro vadovybe. Direktoriui buvo Antanas Sutkus. Todėl ateity, vietoj padėti Butkieni, teatras atsisakė teikti jos pastatymams lengvatą, kaip kultūriniam pastatymams nuomoti salę už pusę kainos.

Vėliau vaidinta įvairių organizacijų vardu: Lietuvos vaiko, Kanklininkų dr. ir t. t., kol Butkienė su pažįstamais įsteigė savo "Vaikų namelio" dr-ją.

Vaidinimuose dalyvavo vaikai — mėgėjai. Nebuvo lengva juos mokyti.

Valstybės teatras konkurencijos sumetimais pradėjo statyti vaikams spektaklius ir parinkdavo tą patį laiką, kada vykdavo Butkienės vaidinimai. Tik teatro vaidinimai buvo įtraukiami į repertuarą pora savaitių prieš Butkienės. Teatro vadovybės galvojimas buvo teisingas — niekas per trumpą laiką nėvęs dusyk vaikų į teatrą. Tuo būdu Butkienė nustos publikos. Tačiau įvyko, ko niekas neįspėjo. Butkienės spektakliai jau tiek išpopuliarėjo, kad į jos vaidinimus visi bilietai būdavo išparduoti. O teatro vaidinimuose vis buvo matyti tuščių vietų.

"Vaikų žodis" atsiradimas

Paaikėjus, kad jai niekas nepadės sukurti nuolatinį vaikų teatrą, N. Butkienė nutarė daugiau vaidinimų neruošti, o mėginti duoti vaikams kitą pramogą — leisti vaikų laikraštėlį "Vaikų žodį".

Pati Butkienė ne tik redagavo, bet ir parinkdavo medžiagą. O pirmieji numeriai buvo vien jos pačios užpildyti.

Tačiau ir šiuo kartu buvo suklusta. Norint, kad laikraštėlis būtų prieinamas ir neturtin-
giems vaikams, metinė prenume-

ratos kaina buvo nustatyta 5 litai. Nenorėta pelnytis. Nepastebėjome, kad mažesnio formato laikraštėlio, Švietimo ministerijos remiamo, prenumerata buvo 10 litų.

Todėl Pradžios mokslo departamento direktorius, pamatęs "Vaikų žodį", pavadinimo mūsų darbą kenksmingu. "Vaikų žodis" buvo didelio formato ir keilomis spalvomis leidžiamas. Pradžios kova su Švietimo ministerija dėl žurnalo pripažinimo pradžios mokyklų knygynams.

Žurnalą rėmė Pranas Mašiotas. Jis net davė jam vieną savo verstinių apysakų. Jo žmona dažnai užėdavo pas Butkienę ir redaktorių ir sakydavo, kad jos vyras laiko "Vaikų žodį" geriausiu žurnalu ir kalbina įtakingas ponias žurnalą palaikyti.

Sunkus kelias į pripažinimą

Švietimo ministerija, kad nebūtų priversta išrašyti žurnalą pradž. mokykloms, pripažino jį tik tinkamu miesto mokykloms. Vieną kartą paskyrė žurnalui palaikyti 2,500 litų. Deja, "Vaikų žodis" suvaidino ir liūdną vaidmenį. Pats nepakliuvo į pradž. mokyklų knygynus, o pakirto žurnalą "Saulutė", kuris be ministerijos paramos nesugebėjo išsilaikyti ir užsidarė.

Kovoti su Švietimo ministeriu Šakeniu, Pradž. mokslo depart. direkt. Miškinin ir kitais padėdavo geras adv. J. Našlūnas.

Pagaliau direkt. Miškinis paskutiniame pasimatyme atvirai pasakė: Pripažįstu, kad "Vaikų žodis" yra geriausias, bet mes negalim jo palaikyti. Jis taip leidžiamas, kad ne Švietimo ministerija auklės lietuvišką jaunimą, o "Vaikų žodžio" redaktorė N. Butkienė.

Be ministerijos pripažinimo buvo beprasmiska leisti laikraštėlį. Žurnalą sustabdė, turėdami daugiau 1000 prenumeratorių. Ir Butkieniė buvo sunku toliau redaguoti, nes pagimdė sūnų, šiandien prof. dr. Adolfa.

"Vaikų žodis" ėjo nuo 1930 iki 1933 m. Žemės ūkio parodoje Kaune 1930 m. jis buvo apdovanotas medaliu. Vertinimo komisijos pirm. buvo Lietuvos prez. K. Grinius.

Užsienio Reikalų ministerija ne kartą žurnalą siūsdavo užsienin ir spaudos parodas Lietuvos vaikų spaudai atstovauti.

Suveržtas, plonas siluetas

1971 m. rudens drabužių parodoje matosi aiškus sugrįžimas į praeitį. Ligi šiol buvusios trumpos, laisvos suknėlės pakeičiamos ilgesnėmis ar siauresnėmis. Suzy Perrette ir Romantica etiketėmis suknėlės pasižymėjo suveržimu per juosmenį, siauru siluetu ir ilgesne linija.

Megstukas ar švarkelis, vilnonis ar sportinis, spalvotas apsiaustukas virš suknėlės ir naujas pabrėžimas juosmens — du pagrindiniai elementai naujame, moderniame rudens moteriškame siluete.

Marytė ir Kristina Giedraitytės,

Nuotr. J. Kasakalio